

cijena 1.5 EUR

petak, 23. mart 2018.

MONITOR

CRNOGORSKI NEZAVISNI NEDJELJNIK

Broj 1431 godina XXIX

ogledalce, ogledalce

HOĆE LI OPET POBIJEDITI CRNU GORU

slučaj pacijentkinje
ZBOG PROPUSTA U KCCG,
U BEOGRADU JOI
SPAŠAVALI ŽIVOT

milan kučan
EU DA SE VIŠE
ANGAŽUJE
NA BALKANU

FOKUS

- PREDJESNIČKI IZBORI:**
Ogedalce, ogledalce (Miloš Bakić) 8

DANAS, SJUTRA

- 200 (Zoran Radulović) 11

MONITORING

- SLUČAJ PACIJENTKINJE J. S.:**
Zbog propusta u KCCG u Beogradu joj spašavali život
(Predrag Nikolić) 12

- SMJENA PREDSEDNIKA SAVJETA RTCG:**
Sve po planu DPS-a (Milena Perović-Korać) 16

- KO TUŽI DRŽAVU - PRIČA O DVOSTRUKIM ARŠINIMA:**
Naši na kasu, ostali stoj (Zoran Radulović) 18

- KAD SE SOLIDARIŠU VLADA I SUDSKI SAVJET:**
Zastrašivanje građana da ne tuže državu
(Veseljko Koprivica) 20

INTERVJU

- MILAN KUČAN, PRVI PREDSEDNIK**
NEZAVISNE SLOVENIJE:
EU da se više angažuje na Balkanu
(Veseljko Koprivica) 22

OKO NAS

- ANDRIJEVICA - MJEŠTANI ULOTINE**
I DALJE BLOKIRAJU KONCESINARA ŠUMA:
Sto protiv jednoga (Tufik Softić) 32

- KOLAŠINCI ČUVAJU PRASTARU IGRU OD ZABORAVA:**
Prsten, takmičenje u pronicljivosti
(Dragana Šćepanović) 34

- LJUDI, ŽIVOTINJE I ZAKONI:**
Objesio mrtvog otrovanog psa u znak protesta
(Miljana Dašić) 36

- POPLAVE, PONOVO:**
Hazard kao sudbina (Mustafa Canka) 38

- PROTESTI PROTIV BETONIRANJA PLAŽE U DOBROTI:**
Javni ili interes Prve familije (Nebojša Mandić) 40

SVIJET

- PORUKE IZBORA U RUSIJI**
I IMENOVANJA U KINI:
Povratak autokrata
(Milan Bošković) 42

INTERVJU

- SRĐAN BULATOVIĆ,**
GITARISTA:
Pratiti sopstvenu intuiciju
i viziju (Đorđije Njunjić) 46

U zemlji u kojoj kontoliše i goru i vodu, i investicije i socijalu, i profesore i spremačice, Đukanović je sa svojom partijom na posljednjim izborima osvojio oko 41 odsto glasova. Čak i među autokratama, Đukanović je osrednji, ali na vlasti ostaje zato što nema ko da ga pobijedi

STR
8-10

16. mart 2018.
broj 1430.

9. mart 2018.
broj 1429.

SVE PO PLANU DPS-A

Smjenom Pavićevića vlast privodi kraju odavno jasan plan – da uklanjanjem nepodobnih iz Savjeta i menadžmenta RTCG vrati sebi svoju državnu TV. Valjaće Kandidatu

STRANA 16

ZASTRAŠIVANJE GRAĐANA DA NE TUŽE DRŽAVU

Ofanziva izvršne vlasti na sudove ima cilj sužavanje već suženih mogućnosti građaninu za pristup sudu, naročito u sporovima protiv države, tj. izvršne vlasti, kaže Budislav Minić, koordinator Udruženja za zaštitu i promociju prava i sloboda građanina *Pravozastupnik*

STRANA 20

STO PROTIV JEDNOGA

Mještani sela Ulotina kod Andrijevice, njih šest probranih, saslušani su u Osnovnom državnom tužilaštvu u Beranama po prijavi privatnog preduzeća 19. decembar, kojem već više od godinu ne dozvoljavaju ulazak u šumu i eksploataciju drveta iz zaštitnog pojasa na planini Zeletin

STRANA 32

JAVNI ILI INTERES PRVE FAMILIJE

Protest će biti održan ispred kompleksa u izgradnji *Dobrota palazzi*, gdje je kompanija *Serzman Incorporated* iz Kotora, koja se dovodi u vezu sa Edinom Kolarevićem, sestrićem predsjednika DPS-a Mila Đukanovića, dobila dozvolu za projekat novog kupališta sa pješčanom plažom

STRANA 40

U izradi ovog broja, osim gdje je drugačije naznačeno, korištene su fotografije iz arhive Monitora i Vijesti.

Izdavač:
"MONITOR" d.o.o.
Podgorica

Nedjeljnik MONITOR
Podgorica, Trg Republike bb
<http://www.monitor.co.me>
E-mail: monitor@t-com.me
Prvi broj crnogorskog nezavisnog nedjeljnika
"Monitor" izašao je u Titogradu,
19. oktobra 1990.
Utemeljivači nedjeljnika: dr Miodrag Perović i
Stanislav Čano Koprivica

Predsjednik Odbora direktora:
dr Miodrag Perović

**Glavni i
odgovorni urednik i
V.D. izvršni direktor:**
Esad Kočan

**Zamjenica glavnog
i odgovornog urednika:**
Milena Perović-Korać

Redakcija:
Veseljko Koprivica (šef deska), Zoran
Radulović (ekonomija), Marijana Bojanić,
Mustafa Canka, Tamara Kaliterna,
Petar Komnenić, Milka Tadić-Mijović,
Predrag Nikolić, Branka Plamenac,
Nastasja Radović, Tufik Softić,
Radmila Stojanović, Olivera Lakić
Miodrag Vukmanović

Grafički urednik:
Dragan Lučić

Organizacija i distribucija:
Slobodan Dedić

Telefoni:
020/404 641; 404 645; 069 327 727
Fax:
020/242 306

Rukopise ne vraćamo
List izlazi petkom
List je registrovan kod Republičkog sekretarijata za
informisanje Crne Gore pod brojem 64.
Pretpлата za Crnu Goru: šest mjeseci 39 €, godina
78 €. Sva obavještenja o pretplati možete dobiti na
telefone 404 641; 404 645 i 069 327 727
Pretpлата na račun broj: 510-2839-59 kod CKB
Podgorica u korist nedjeljnika: "Monitor", Podgorica

Pretpлата za inostranstvo na šest mjeseci
SAD.....USD 138
AUSTRALIJA.....AUD 230
EVROPA.....EUR 95
ŠVAJCARSKA.....SHF 161
Detaljnije informacije o pretplati na strani 64

Priprema:
Studio "MOUSE" - Podgorica

Štampa:
"Daily press" - Podgorica

Distribucija:
„S PRESS!-Podgorica

SKUPŠTINA KOSOVA

• SUZAVAC PRIJE RATIFIKACIJE:
Kosovski parlament

RATIFIKOVAN SPORAZUM O DEMARKACIJI SA CRNOM GOROM

Skupština Kosova je na vanrednoj sjednici održanoj u srijedu ratifikovala Sporazum o demarkaciji granice sa Crnom Gorom.

Rasprava je trajala više od devet sati, a završena je sat iza ponoći.

Za ratifikaciju ovog dokumenta glasalo je 80 poslanika, protiv je bilo 11. Odluci su prethodili incidenti koje su izazvali poslanici Samoopredjeljenja bacanjem suzavca. Četvoro poslanika pokreta Samoopredjeljenje uhapšeno je po nalogu tužioca, a kosovski predsjednik **Hašim Tači** osudio je ovaj čin ocijenivši da je nasilje u Skupštini neprihvatljivo.

Zamjenica predsjednika Samoopredjeljenja **Albulena Hadžiju** kazala je da je njena stranka prekidala sjednicu parlamenta zbog toga što bi se usvajanjem Sporazuma ugrozila teritorija Kosova.

Ratifikacija Sporazuma o demarkaciji granice sa Crnom Gorom jedan je od posljednjih uslova Evropske komisije za ukidanje viznog režima Kosovu, a usvajanje ovog dokumenta pozdravili su visoki zvaničnici Evropske unije.

Visoka predstavnica EU **Federika Mogerini**, komesar za proširenje **Johanes Han** i komesar za unutrašnje poslove **Dimitris Avramopoulos** su u zajedničkom saopštenju pozdravili odluku kosovske Skupštine ocijenivši da je ispunjen jedan od ključnih kriterijuma za ukidanje viza.

„Današnja ratifikacija sporazuma o demarkaciji granice sa Crnom Gorom u Skupštini Kosova predstavlja stvarno dostignuće, dobrodošao i konkretan napredak, veoma mnogo u duhu dobrosusjedskih odnosa kao i nove strategije za Zapadni Balkan Evropske komisije“, navodi se u saopštenju.

Nova generacija elektronskog bankarstva za pametne telefone
Erste mBanking

- Do 3 besplatna mToken-a - Opcija Slikaj i plati - Mogućnost personalizacije ekrana - Pregled stanja svih računa, kartica, transakcija - Opcija e-Uplatnika
- Besplatno preuzimanje aplikacije sa

www.erstebank.me

ERSTE Bank

Važno je koja je Vaša banka.

TRAŽIĆE KREKET ZA ĐUKANOVIĆA

• KO ĆE ZAUZETI NJRGOVO
MJEŠTO: Milan Knežević pred
ulazak u spuški zatvor

Jedan od lidera Demokratskog fronta i predsjednik Demokratske narodne partije **Milan Knežević** u utorak je otišao na izdržavanje četvoromjesečne zatvorske kazne u Spužu, na koju je osuđen zbog napada na policajca iz 2015. godine.

Knežević je 23. februara ovlaštenja za obavljanje funkcije predsjednika DNP prenio na **Predraga Bulatovića**, a svoju odluku da ode u zatvor uprkos isticanju da je riječ o montiranom procesu objašnjava doprinosom pobjedi predsjedničkog kandidata **Mladena Bojanića**.

Njega su do kapije spuškog zatvora ispratili funkcioneri DF-a **Andrija Mandić**, **Branko Radulović**, **Nebojša Medojević**, **Strahinja Bulajić** i desetak pristalica DNP-a.

Bulajić je dan ranije na sjednici kazao da se DF neće vraćati u Skupštinu dok je Knežević u zatvoru, te da su u ovoj koaliciji odustali od planiranih mjera otpora kako bi dali doprinos stvaranju jedinstvenog fronta za rušenje režima.

DF je u saopštenju osudio institucionalni teror nad Kneževićem i kontinuiranu zloupotrebu pravosuđa u obračunu sa ovom koalicijom. Međutim, istakli su da su „duboko svjesni da bi bilo kakav vid radikalizovanja političke situacije i pružanja otpora hapšenju u ovako izopačenom sistemu predstavljao željenu situaciju za režim u kojoj bi čitavu izbornu kampanju fokusirali na slučaju otpora policiji i režimu“.

Knežević će kaznu izdržavati u Zatvoru za kratke kazne, a ukoliko se procijeni da se primjereno vladao, nakon pola izdržane kazne može tražiti uslovni otpust.

On je prije odlaska u zatvor poručio lideru Demokratske partije socijalista **Milu Đukanoviću** da će četiri mjeseca u zatvoru provesti tražeći krevet za njega, na kom će moći da opruži noge odmah nakon predsjedničkih izbora.

Za karcinom dojke postoji tretman koji ne ostavlja nikakve tragove.
PREVENCIJA.

f Za nju

CRNA GORA U BORBI PROTIV RAKA DOJKE
JEDAN CILJ. POBIJEDITI RAK DOJKE!

PRAVAPRIČA
Pravna pomoć i podrška

ERSTE Addiko Bank

MONITOR CIDM
Gracija METROPOLIS VAPOR

EPCG ĆE CENTRALNOJ BANCİ DOSTAVLJATI PODATKE O DUGOVANJIMA

NEPLAĆENI RAČUNI PREPREKA ZA DOBIJANJE KREDITA

U kreditni registar Centralne banke (CBCG) uskoro će ući dugovanja za struju, što će značiti da će bankama biti dostupni podaci da li građani koji žele da uzmu kredit redovno plaćaju račune Elektroprivredi (EPCG). Na osnovu evidencije, postoji mogućnost da banka ne odobri kredit građanima i firmama koje ne ispunjavaju obaveze prema EPCG. Još nije definisano koliki će iznos duga biti prepreka za odobravanje kredita.

Bankama su do sada bili dostupni podaci iz registra o zaduženjima za kredite, minuse po tekućem računu, platne kartice.

Iz CBCG kazali su da će formirati zajedničke radne grupe i uraditi akcioni plan, nakon čega će potpisati ugovor o saradnji i stvaranju tehničkih pretpostavki za razmjenu podataka.

„Namjera CBCG je da, osim EPCG, dalju saradnju ostvari sa Poreskom upravom i Upravom carina, koja bi doprinijela realnijem i potpunijem sagledavanju mogućnosti naplate potraživanja i time realnijem planiranju budžeta. U tom smislu, CBCG je uputila zvaničan dopis Ministarstvu finansija i predlog da se održi inicijalni sastanak predstavnika CBCG, Poreske uprave i Uprave carina radi konkretizacije buduće poslovne saradnje“, kazali su iz Centralne banke.

Oni će inicijativu za poslovnom saradnjom uputiti i mobilnim operaterima i drugim institucijama kako bi se unaprijedio rad registra i kvalitet i obuhvat podataka kojima raspolažu.

„Kumulirani podaci o dužničko-povjerilačkim odnosima doprinijeli bi stvaranju realnog okvira za utvrđivanje finansijske stabilnosti i planiranju i preduzimanju adekvatnih mjera u pravcu održanja njene ravnoteže i smanjenju eventualnih finansijskih rizika u sistemu“, saopštili su iz CBCG.

HETA ASSET RESOLUTION

Poslovna zgrada u Baru na izuzetnoj lokaciji 2690 m2

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me

NEPRAVOSNAŽNA ODLUKA SUDA U LJUBLJANI

PRIPADNICIMA ŠARIĆEVOG KLANA 85 GODINA

Petnaest pripadnika slovenačkog ogranka narko klana **Darka Šarića** osuđeno je u Ljubljani na ukupno 85 godina zatvora zbog međunarodnog šverca kokaina. Presuda nije pravosnažna, a osuđeni imaju pravo žalbe na ovu odluku.

Vođa slovenačke grupe **Dragan Tošić** osuđen je na 16 godina zatvora i to nakon oslobađajuće presude iz 2012. kada u postupku nisu korišćeni prisluškivani razgovori koje je poslala srpske BIA. Tužilaštvo za organizovani kriminal za Tošića je tražilo kaznu od 20 godina zatvora.

Njemu je zatvor zamijenjen kućnim pritvorom i zabranom napuštanja mjesta boravka i biće uhapšen ukoliko prekrši ove uslove.

Osim Tošića, nepravosnažnom presudom Okružnog suda u Ljubljani osuđeno je još 14 njegovih saradnika, među kojima je i **Dragan Beljkaš**.

Pripadnici slovenačkog ogranka Šarićeve grupe uhapšeni su 25. maja 2010. u Ljubljani, Kranju i Kopru, kada je pretreseno više od 30 kuća i zaplijenjena veća količina droge, novca i oružja. Terete se da su sa Šarićem krijumčarili tone kokaina iz Urugvaja, a hapšenju je prethodilo slanje dokaza srpske BIA i Tužilaštva za organizovani kriminal slovenačkim institucijama.

• VOĐI SLOVENAČKE GRUPE DRAGANU TOŠIĆU 16 GODINA: Donošenje presude

posjetite nas na
www.monitor.co.me

UČENICI devetog razreda Osnovne škole Pavle Žižić iz sela Njegnjevo, **Mirsad Hodžić** i **Vildan Ljuca** pronašli su i vratili vlasnici novčanik u kojem je bilo 200 eura.

„Ugledali smo novčanik na ulici i onda vidjeli da u njemu ima 200 eura i dokumenta na ime **Esma Halilović**. Nijesmo znali o kome se radi, pa smo pitali komšinicu **Amelu Drpljanin** koja živi u blizini da li zna o kome se radi. Srećom, komšinica je kazala da je poznaje i da će joj

odnijeti novčanik”, kazali su dječaci, piše portal *Kodex*.

„Ovi mališani su pokazali da su lijepo vaspitani i poštteni. Pretpostavljam da mi je novčanik ispao kad sam izašla iz taksija. Odmah nakon što su dječaci odnijeli novčanik kod Amele, ona me je pozvala i javila mi šta se

dogodilo. U novčaniku ništa nije falilo”, kazala je Esma Halilović i pozvala čak da joj se jave kako bi im lično zahvalila.

PLUS

LJEKARKA Irena Ljutica i kad nije na radnom mjestu u Psihijatrijskoj klinici Kliničkog centra brine o svojim pacijentima. Nedavno je uz pomoć studenta Elektronike, uspjela da razvije mobilnu aplikaciju namijenjenu osobama sa različitim poremećajima govora, a posebno djeci sa autizmom, pišu *Vijesti*.

Ljutica je objasnila da je odavno imala ideju da napravi ovako nešto i dodaje da je aplikaciju finansirala iz ličnih sredstava, bez pomoći neke organizacije ili institucije.

Besplatna aplikacija funkcioniše tako da postavljanjem pitanja „da” i „ne” najmlađim pacijentima dajemo mogućnost da pritiskom na odgovarajuće polje „zeleno” (da) ili „crveno” (ne) uspostave komunikaciju sa okolinom, na način da druge osobe čuju zvučni odgovor. Ljutica pojašnjava da i dijete može da čuje odgovor, pa ga tako „osvješćuje”.

PRAVO na suđenje u razumnom roku prekršeno je u krivičnom postupku koji je vođen u barskom tužilaštvu i sudu protiv **Vasilija Gvozdenovića** u slučaju djece koja su se otrovala u Čanju. To je zaključeno iz kancelarije Ombudsmana, u odgovoru na pritužbu roditelja otrovane djece i *Udruženja roditelji*.

Pravosnažnom odlukom crnogorskih sudova vlasnik vile **Lara** iz Čanja je oslobođen optužbi zbog zastare. Zaštitnik je utvrdio da je postupak pred tužilaštvom trajao godinu i osam mjeseci, prije podizanja optužnog predloga, dok je prvostepena odluka pred sudom donijeta tek nakon tri godine i šest mjeseci.

„Saglasno načelu hitnosti sud i tužilaštvo morali su voditi računa o rokovima za sprovođenje procesnih radnji i preduzeti sve neophodne mjere da se postupak sprovede efikasno i okonča u najkraćem mogućem roku”, piše u odluci Ombudsmana. Sud je, kako je ocijenjeno, u najvećoj mjeri doprinio da dođe do zastare, jer je ignorisao zahtjeve za hitnim postupanjem.

MINUS

foto: gov.me

MEVLUDIN NUHODŽIĆ, ministar unutrašnjih poslova smatra da crnogorski građani nemaju razloga za zabrinutost nakon posljednjih događaja u Podgorici. „Postoje indicije da se i u ovim slučajevima postavljanja eksplozivnih naprava ispred dva objekta, radi o

nastavku međusobnih obračuna između organizovanih kriminalnih grupa, koje nije uvijek lako i jednostavno spriječiti”, kazao je Nuhodžić u Skupštini.

Ministar policije „razumije određenu uznemirenost i nezadovoljstvo građana” ali je bezbjednosna situacija stabilna.

„Ni ovi posljednji događaji mogu negirati da smo u prethodnoj godini uradili dosta posla na razbijanju i suzbijanju djelovanja kriminalnih grupa”, kazao je Nuhodžić. Možda bi bilo praktično da ministarstvo odštampa mapu Podgorice sa označenim „objektima” koji su u vlasništvu ovog ili onog klana. Pa da to lijepo bezbjedni građani zaobiđu.

Ogledalce, ogledalce

U zemlji u kojoj kontoliše i goru i vodu, i investicije i socijalu, i profesore i spremačice, Đukanović je sa svojom partijom na posljednjim izborima osvojio oko 41 odsto glasova. Čak i među autokratama, Đukanović je osrednji, ali na vlasti ostaje zato što nema ko da ga pobijedi

DPS je, konačno na konju. Nešto manje od mjesec, precizno 27 dana pred izbore, najmoćnija partija u Crnoj Gori predložila je svog predsjednika **Mila Đukanovića** za predsjednika. Vele da je veliki šef bio raspoloženi za šetkanje po svijetu, nego za predsjednikovanje, ali se u partiji pojavio deficit u predjelima odgovarajućeg ljudstva. Kad se mora, nije teško. Opozicione parlamentarne partije podržavaju dva kandidata: **Mladena Bojanića** - Demokratski front, Građanski pokret URA, Demokrate, Socijalistička narodna partija i Ujedinjena Crna Gora, a **Draginju Vuksanović** njena partija SDP i Demos.

Hektari stranica objavljeni su u međuvremenu o tome hoće li se ili neće Đukanović kandidovati i šta njegova kandidatura znači. I niko živi, što je čista nepravda, nije pomenuo odlazećeg **Filipa Vujanovića**. A zaslužio je,

jer je, kako se ispostavilo, bio jedan 'u svijet i u Crnu Goru': upotrebljiv, a bezopasan.

Milicu Pejanoć-Đurišić, koja je smatrana jednom od najozbiljnijih mogućih kandidata, nije krasila druga osobina. Raspored u kom bi Milica bila predsjednica, **Duško Marković** premijer, a Đukanović šef partije nametala je pitanja iz čuvene pitalice kako da u čamcu u koji staje samo dvoje prevežeš na dugu stranu rijeke vuka, kozu i kupus. Ako uzmeš vuka, koza će pojesti kupus, ako uzmeš kupus vuk će pojesti kozu i tako dalje.

Milutin Simović spadao je u one predloge za koje su svi znali da su nerealni. Dalje listanje DPS-ovih kadrova pokazuje rezultate višedecenijskog forsiranja poslušnika sa ograničenim kapacitetima svih vrsta.

Florian Bieber, stručnjak za Balkan sa Univerziteta u Grazu, objašnjava za RSE zbog čega je Milo Đukanović,

političar sa najdužim stažom na vlasti u Evropi, odlučio da se na aprilskim izborima opet kandiduje za predsjednika Crne Gore, nakon šest premijerskih i jednog mandata na čelu države. „Tokom protekle tri decenije, Đukanović je napravio sistem u kojem nikada nije došlo do prekida srastanja države i partije, kao u drugim bivšim jugoslovenskim republikama”.

Bieber primjećuje da DPS podržava evroatlantske integracije ali i da ta partija „pionir po pitanju lažnih i plitkih reformi, koje su sada model za većinu vlada na Zapadnom Balkanu”.

„Vladajuća partija i njen model vladavine, baziran na klijentilizmu - i državnoj kontroli - zavise od jedne osobe koja sistem drži pod kontrolom - Mila Đukanovića. Stoga, nema puno prostora za opciju njegovog penzionisanja”, ocjenjuje Florian Bieber. On zaključuje da „nemogućnost vladajuće partije da ostavi Đukanovića iza sebe kratkoročno može pomoći da se osvoje izbori ali će na kraju rezultirati njenim padom i nemogućnošću oporavka”. Ne isključuje, međutim mogućnost da će „Đukanović i Crna Gora suštinski ostati vezani još mnogo godina”.

Režimski mediji su se odrli prenoseći tekstove inostranih medija o tome kako će Đukanović stati na

čelo prozapadnog bloka i suprotstaviti se prodoru ruskog uticaja na Balkan i kako je uveo zemlju u NATO i svašta. Dobro zvuči kao dio predizborne kampanje, ali preplitke su to priče da bi se iz njih saznalo, na primjer, šta u proljeće ljeta 2018-og, znači „prozapadni političar”.

Mađarska je na zapadu, u Evropskoj uniji, ali bi premijera te zemlje **Viktora Orbana** malo ko ozbiljan nazvao „proevropskim političarem”. Ovih dana su njegove pristalice na ulicama Budimpešte

Raspored u vrhu u kome bi **Milica Pejmanović-Đurišić** bila predsjednica, **Duško Marković** premijer, a **Đukanović** šef partije nametala je pitanja iz čuvene pitalice kako da u čamcu u koji staje samo dvoje prevezeš na dugu stranu rijeke vuka, kozu i kupus. Ako uzmeš vuka, koza će pojesti kupus, ako uzmeš kupus vuk će pojesti kozu i tako dalje. Ta se igra šefu nije igrala

podržale njegovu borbu za treći mandat i „homogeno hrišćansko društvo”. Pridružile su im se hiljade istomišljenika izvladajuće poljske konzervativne stranke *Pravo i pravda*, koja je takođe u sukobu s Briselom zbog imigracije i uvođenja kontrole nad sudovima i medijima.

Šta će u kampanji da radi Milo Đukanović jasno je. Pokrenuće svima znane partijske mehanizme, i ostala oruđa za likvidaciju slobodnih izbora. Netaknuto je ostalo, uprkos izmjenama u izbornom zakonodavstvu, sve iz afere *Snimak*: jedan zaposleni - četiri glasa, „socijalna pomoć”, lokalni put, organizovanje prevoza iz inostranstva, pokoja bandera - svakom prema potrebama. Kad se ispod tih, sigurnih glasova, podvuče crta, tokom izbornog dana se radi precizno praćenje da li se svako ko je uzeo koji metar drva pojavio na biralištu i, po potrebi, dokupljuju se nedostajući glasovi i famoznim „mini izbornim štabovima”. Za slučaj da nešto krene kako ne treba u pripravnosti su maskirani specijalci i crne kapuljače.

Đukanoviću na ruku ide to što ga podržavaoci smatraju Svemogućim, ali i brojni protivnici: svemogućim. U zemlji u kojoj kontoliše i goru i vodu, i investicije i socijalu, i profesore i spremačice, Đukanović sa svojom partijom na posljednjim izborima osvojio je oko 41 odsto glasova. Obično dobijaju procenat sličan tome. Nipošto nije malo, ali nije sve. Za formiranje vlasti poslije se pomogne satelitima i partijama manjinskih naroda. Čak i među autokratama, Đukanović je, dakle, osrednji, ali na vlasti ostaje zato što nema ko da ga pobijedi.

Nakon što je njegova kandidatura objavljena, predsjednik DPS-a je kazao da je počastvovan i napomenuo da je „njegova lična orijentacija bila drugačija”, ali je, mogla biti narušena krhka stabilnost i zamagljena evropska perspektiva. Kazao je da su prepuni optimizma i da imaju vremena za kampanju jer nijesu novi politički subjekt.

„Krhku stabilnost” će, možete se

• NIJESU SE DOPALI ŠEFU U KOMBINACIJI PREDSEDNICA I PREMIJER: Milica Pejmanović-Đurišić i Duško Marković

kladiti, braniti napadajući Mladena Bojanića da je prvenstveno kandidat Demokratskog fronta i drugih rušitelja države i tome slično. Samo još ovaj put moramo odbraniti našu nezavisnost. Ne zna se hoće li Đukanović lično ili mediji na dužnosti pokrenuti priču o Bojanićevim berzanskim poslovima, ali je izvjesno da može očekivati taj rafal. Premijer pobjedničkog duha sigurno mu nije zaboravio raspitivanje o tome kako su Đukanović i Vlada Crne Gore žirirali državnim novcem kredit *Melgonije Primorke* od 14 miliona eura, koji su na kraju vraćali građani Crne Gore. Sjetićete se, to je onda kad je Bojanić pitao, a premijer Đukanović rekao da ne zna i da mu nije važno.

Za napade na Bojanića već imaju spreman osnov. *Pobjeda* je još dok je bio poslanik Pozitivne pisala kako je u njihovu redakciju došao poznati finansijski stručnjak koji je želio da bude anonimn i pokazao im dokumenta koja navode na sumnju da je Bojanić opraio 1,7 miliona eura. Dokumenta, avaj, nijesu objavljena.

Zasad još traje gnjavaža oko beznačajnih pitanja u vezi sa dosadašnjim Bojanićevim političkim angažmanom. U razgovori za agenciju *Mina* kazao je da godinama nije član nijedne političke stranke. „Jezikom brojki, 80 odsto opozicionih poslanika, uz sve građane koji će na različite načine biti dio kampanje, stoji iza moje kandidature“, kazao je Bojanić i precizirao da sebe ne smatra „iznuđenim rješenjem“.

Bojanića su u međuvremenu podržali **Đorđije Blažić** i lider Ujedinjene Crne Gore **Goran Danilović**, koji su odustali od kandidature. Profesor Blažić je prethodno predao preko osam hiljada potpisa Državnoj izbornoj komisiji.

Ranije je DIK potvrdio kandidature **Marka Milačića**, **Hazbije Kalača**, **Vasilija Miličkovića**. Prašina oko vjerodostojnosti potpisa podrške zasad se slegla. Nikakvih vijesti oko toga nema. Čeka se da potpise predaju Đukanović, Bojanić i **Draginja Vuksanović**. Rok za kandidovanje

Zbog uloge njegovog zdravlja na potencijalnu blokadu izbornog procesa, trebalo je propisati da od raspisivanja izbora predsjednik DIK-a **Budimir Šaranović** bude u karantinu, pod ljekarskim nadzorom

je 26. mart u ponoć, a DIK 28. marta do kraja dana treba da utvrdi listu kandidata. Samo da je zdravo **Budimir Šaranović** predsjednik Državne izborne komisije. Zbog uloge njegovog zdravlja na potencijalnu blokadu izbornog procesa, trebalo je propisati da od raspisivanja izbora predsjednik DIK-a bude u karantinu, pod stalnim ljekarskim nadzorom.

Kandidatkinja SDP-a i Demosa Draginja Vuksanović obilazi razne krajeve Crne Gore, i susreće se sa ljudima tokom posjete Ulcinju kazala je da Milo Đukanović nije kandidat ni cijele svoje partije, a kamoli svih građana: „On je simbolički, personalno, politički i suštinski kandidat otuđene partijske elite koju moramo smijeniti“. Time je označila ko je njen protivnik u ovoj treći.

Iz SDP-a su, međutim ocijenili da na izborima građani imaju tri ključna

kandidata. „Jednog koji garantuje da se ništa promijeniti neće, a to je Milo Đukanović, drugog koji je kandidat DF-a i njemu srodnih partija, i trećeg, Draginju Vuksanović koji je jedini autentičan predstavnik građanske Crne Gore koja postavlja zahtjev za promjene. Prema tome, izbor je ovog puta jednostavan, svi koji su za promjene biraju između DF politike radikalizacije ili građanske Crne Gore, a svi kojima je dobro ovako kako jeste, imaju svog kandidata koji je oličen u predsjedniku DPS-a“.

Ovakvim pristupom **Ranko Krivokapić** zove da ga neko pita – za koga bi, ako ne prođe Dragica Vuksanović, u drugom krugu glasali?

Pored SDP-a Draginja Vuksanović podržava i Demos. Budući da je ta partija, sa pokretom URA i SNP-om na prošlim izborima bila dio koalicije *Ključ*, nije moguće procijeniti njenu trenutnu snagu. Dodatno, nepoznanica je koliko je ljudi iz Demosa otišlo sa Goranom Danilovićem u Ujedinjenu Crnu Goru. Sudeći po lokalnim izborima, Demosova snaga nije velika. Ako se uzme za Draginju Vuksanović najpovoljnija pretpostavka - da osvoji svih 20 hiljada glasova koje je njena partija imala 2016. i koju hiljadu od Demosa, - teško može premašiti udio od petnaestak procenata među opozicionim biračima. Hoće li joj bastati da „uzme“ glasove vladajuće partije - nije moguće procijeniti. Ako uspije – biće dobitak za sve.

Partije koje su kandidovale, Mladena Bojanica na izborima 2016. su imale - DF oko 20, Demokrate 10 odsto glasova birača, dok se broj glasača SNP-a i pokreta URA ne može znati opet zbog koalicije *Ključ* u kojoj je bio i Demos. Zajedno su imali 11 odsto.

Upućeni tvrde da se opozicioni kandidati mogu suočiti sa problemom apstinencije birača. Eto je u nečemu DPS u pravu, njihov kandidat stvarno ne mora da se predstavlja. To ne važi za druge. Njih ne gledamo skoro 30 godina.

Miloš BAKIĆ

200

Piše: Zoran RADULOVIĆ

Idalje nam se dive. Jeste da se ti izrazi oduševljenja počesto poklope sa kakvom izbornom kampanjom ali, ne dočekujemo mi tek tako evropske zvaničnike „kao careve“. Pa nam se oni malo dive, malo nas grde da bi se, zdravo i veselo, vratili svojoj kući.

Minulih dana pohodili su nas zvaničnici Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), jednog od najvećih finansijera zemalja u regionu. Predstavljajući svoj Izvještaj o tranziciji, naslovljen kao *Održavanje*

rasta, oni su podsjetili kako je Banka za minulih 12 godina u Crnu Goru uložila preko 500 miliona eura. Dodatno nas je Petar Sanfrej, glavni ekonomista EBRD za Jugoistočnu Evropu, obavijestio kako su u Banci „impresionirani“ stopom rasta koja se u Crnoj Gori predviđa za ovu godinu. „Očekujemo stopu razvoja od 3,3 odsto i da to bude ravnomjerno raspoređeno kroz različite sektore“.

Onda smo, praktično iste večeri, saznali da je premijer Marković još veći optimista po pitanju očekivanog rasta u 2018-oj godini. Uvidjevši da je naišao na plodno tlo za sijanje obećanja (samo slučajno ova se kampanja poklopila sa početkom predsjedničke promocije

DPS kandidata) ubrzo je izašao iz granica crnogorske ekonomije. I bukvalno. Odgovarajući u parlamentu na namontirana pitanja članova vladajuće koalicije Marković je uhvatio mušulak da će kineska CRBC sa nadležnima u Srbiji potpisati ugovor o finansiranju autoputa do granice sa Crnom Gorom.

Koliko je stvar hitna premijer je pokušao da pokaže i najavom da i on, *koliko sutra* (četvrtak), „na preporuku njihovog premijera“ treba da se sastane sa predsjednikom kompanije CRBC i rukovodstvom kineske Eskim banke, kako bi razgovarali o nastavku izgradnje crnogorskog autoputa na relaciji Mateševo-Andrijevića-Boljare.

„To je dobra vijest“, rekao je Marković, pa se dodatno pohvali kako „danas imamo situaciju da nas u realizaciji tog projekta ne podstiče samo Evropska unija nego i Međunarodni monetarni fond, koji je bio najkritičniji prema tom projektu, pa i Svjetska banka“. Predsjednik parlamenta je na ove srećne vijesti pustio „tvrdu, mušku suzu“. Od radosti, valjda, što ćemo sada zaboraviti ko je „preumio“ da sa Kinezima ugovori gradnju petlje na Smokovcu, u sklopu prve dionice autoputa.

Red je precizirati: EU, MMF i SB ne podstiču Crnu Goru u realizaciju preostalih dionica autoputa zato što su preko noći povjerovali u njegovu ekonomsku opravdanost, već zbog toga što taj ekstremno skup projekat, u koji već trošimo *prvu milijardu*, treba što prije dovesti u fazu u kojoj može da vrati makar dio uloženog.

Možda zvaničnici izvršne i zakonodavne vlasti to nijesu pročitali, ali u pomenutom Izvještaju EBRD jasno piše da „rizici povezani sa potencijalnim prekoračenjem troškova kod izgradnje infrastrukturnih projekata i ranjivost zemlje na eksterne šokove i dalje ostaju značajni“. Valjda se slažemo oko toga šta znači „ostaju značajni“? Ili, ipak ne?

Tek, što bi političari rekli, na marginama sastanka na kome je predstavljen EBRD Izvještaj Održavanje rasta, saznali smo kuda nas vodi put koji nam tri decenije unazad trasira DPS. I, možda još važnije, kada stižemo na davno obećani cilj.

„Zemlje Zapadnog Balkana, u prosjeku, stoje na jednoj polovini standarda u zemljama Istočne Evrope, na jednoj trećini u odnosu na zemlje Južne Evrope koje su članice EU, i tek na jednoj četvrtini u odnosu na najbogatije zemlje EU, one u Zapadnoj Evropi“, objasnio je Jakov Milatović, ekonomista EBRD-a za Zapadni Balkan. Da bi ga što bolje razumjeli, Milatović je dodatno predočio da bi, prema optimističkom scenariju privrednog razvoja, zemlje regiona ekonomske EU standarde mogli dostići za 40 godina. A prema pesimističkom - za 200.

To vam, po prilici, znači sljedeće: treba da se rodite za 100 godina, i da živite još 100 godina, pa da se nadate da ćete makar jedan dan života provesti u Crnoj Gori koja je dostigla ekonomske standarde razvijene Evrope. Sa demokratskim standardima, plašiti se, stvari ne stoje tako povoljno.

» Treba da se rodite za 100 godina, i da živite još 100 godina, pa da se nadate da ćete makar jedan dan života provesti u Crnoj Gori koja je dostigla ekonomske standarde razvijene Evrope. Sa demokratskim standardima, plašiti se, stvari ne stoje tako povoljno

Zbog propusta u KCCG u Beogradu joj spašavali život

Pacijentkinja J. S. primljena je u Centar za vaskularnu hirurgiju Kliničkog centra CG 9. marta. Dr **Nikola Fatić** procijenio je da se radi o bolesnici koja je za hitnu operaciju jer je nakon pretraga ustanovio trombozu abdominalne aorte. Međutim, nadležni zabranjuju operaciju uz obazloženje da pacijent nije hitan slučaj.

Na urgenciju porodice i pismenu preporuku dr Fatića da se liječenje nastavi van KCCG, J. S. dobija uput za nastavak liječenja u Klinici za vaskularnu hirurgiju Kliničkog centra Srbije. U Beogradu je tretiraju kao hitan slučaj i u roku od jednog sata primaju u operacionu salu i uspješno operišu.

Ovaj se dešava u sedmici kada je javnost saznala za krivičnu prijavu

Nakon što hirurgu Nikoli Fatiću nije dozvoljeno da pacijentkinju hitno operiše u KCCG, po hitnom postupku je uspješno operisana u Beogradu. Umjesto da se ispita odgovornost KCCG u ovom slučaju, hajka se digla protiv ljekara Fatića

Nebojše Jankovića protiv KCCG, zbog nesavjesnog rada i nemara. U prijavi se navodi da je njegov brat **Saša Janković** umro 27. maja prošle godine od komplikovane disekcije (cijepanja) grudne aorte, dok su ga ljekari Centra za vaskularnu hirurgiju tretirali kao pacijenta sa povišenim pritiskom i liječili ga tabletama. Navodi se da je i u ovom slučaju hitna operacija bila jedini vid liječenja ove vrste oboljena.

Zbog propusta u liječenju J. S., njena sestrina **Danijela Stijepović-Perović** je Ministarstvu zdravlja i ministru **Kenanu Hrapoviću** uputila *Molbu za formiranje Komisije za eksternu kontrolu pružanja zdravstvenih usluga u KCCG u slučaju pacijentkinje J. S.*

U molbi se opisuje hronologija događaja i navodi se da je dr **Aleksandar Filipović**, koji je ujedno bio i glavni dežurni doktor te večeri,

zabranio dr Nikoli Fatiću hitnu operaciju. „U kasnijem razgovoru sa dr Aleksandrom Filipovićem, koji je uslijedio 11. 3. 2018. godine, u kancelariji, a u prisustvu dr **Gorana Batrićevića** i dr **Perice Maraša**, dr Filipović se izjasnio da je dr Fatić bio u verbalnom sukobu sa nekim od medicinskog osoblja te noći i shodno tome, on je, kao glavni dežurni doktor, zabranio operaciju pod takvim okolnostima. Ujedno je i izjavio da moja tetka nema indikacija za hitnu operaciju, pritom postavljajući pitanje – ‘Jel tvoja tetka živa’. Pošto jeste, time je pokušao da potvrdi svoju izjavu da moja tetka nije hitan slučaj koji se operiše u kasnim satima”.

Objašnjeno im je da su za takvu vrstu operacije potrebne pripreme koje traju i po nekoliko dana. Međutim, pripreme se ne dešavaju ni tokom pet dana koliko je Stijepovićeve ležala u KCCG. Po dolasku u Klinički centar Srbije, 13. marta, doktori se izjašnjavaju da nema vremena za predoperacione pripreme s obzirom na to da je pacijentkinja u kritičnom stanju, te je operacija uslijedila iste noći, sat vremena nakon što je primljena u šok sobu, na odeljenju vaskularne

PRIJAVA PROTIV DOKTORA MARAŠA

Prijetnje

U dokumentu koji je Danijela Stijepović-Perović predala Ministarstvu zdravlja navodi se da je dr Perica Maraš njoj i njenoj sestri prijetio policijom, psujući ih, te da joj je bacio i ošteti telefon nakon razgovora sa njenom advokaticom Milicom Kadović. Navodi se i da je Maraš prijetio i dr Fatiću i advokatici Kadović riječima – „Baciću bombu na njega i njegovu kuću”, „Izvadiću joj bubreg”...

Advokatica Kadović, koja zastupa porodicu Stijepović i dr Fatića, podnijela je prijavu protiv Maraša. U njoj piše i da je dr Fatić potvrdio da je u njegovom prisustvu Maraš uputio prijetnju govoreći: „Znaš li gdje je kuća Milice Kadović, ili Kadić, reci joj ako pomene moje ime negdje, da ću joj izvaditi utrobice”.

Kadović u prijavi navodi da smatra da su razlozi za prijetnju to što je pratila slučaj pacijentkinje Stijepović, ali i to što je u ime oštećene porodice Janković podnijela krivičnu prijavu zbog nesavjesnog liječenja pokojnog Saše Jankovića.

Komentar o ovome iz KCCG do zaključenja ovog broja nije stigao.

hirurgije u KC Srbije.

Vratimo se na dešavanja u KCCG, prije nego je pacijentkinja operisana u Beogradu. Dan nakon što je operacija spriječena, 10. marta, Danijela Stijepović-Perović i njena sestra odlaze na Vaskularnu hirurgiju da bi, kako kažu, saznale detalje zbog kojih je zabranjena operacija dr Fatiću. Dežurni doktor je bio Perica Maraš. „Dr Maraš je izjavio

da za sve ove godine koliko radi kao vaskularni hirurg, nije vidio da se ovako nehitan slučaj operiše u kasnim satima. Opisao je bolest moje tetke, opis se popudara sa izjavama dr Fatića. Izjasnio se da nema indikacija za hitnu operaciju, čak je i predložio da tetka ide kući na nekoliko dana, dok se ne oslobodi mjesto na odeljenju”.

Sljedećeg dana sestre opet idu u KCCG da saznaju kakvo je stanje njihove tetke. „Tada dr Batrićević predlaže Fatiću operaciju, i tvrdi da će je omogućiti istoga trenutka. Izjasnio se da bi samo lud čovjek dozvolio operaciju u onako kasnim satima, a nakon 10 minuta izjavio da bi možda i dozvolio. Dr Batrićević nas je pozvao u kancelariju u kojoj je bio i dr Maraš i dr Filipović koji nam se naknadno pridružio. Cijeli razgovor se svodio na to da moja tetka nije hitan slučaj. Ali ipak nakon svega ovoga, složili su se sa dr Fatićem i odobrili mojoj tetki dalje liječenje u KC Srbije”.

Konzilijum potpisuje uput za Beograd ali se nepokretnoj starici, sa jakim

• **POD UDAROM
SUSPENZIJE I PETI-
CIJE: Nikola Fatić**

bolovima ne odobrava medicinska pratnja. U dokumentu upućenom Ministarstvu zdravlja se ističe da su im iz KCCG dali neopotunu dokumentaciju, naime svi nalazi koje je radila prije ulaska na odeljenje, kao i izvještaji dr Fatića su nestali.

U dopisu Ministarstvu zdravlja se navodi i da su doktori u Beogradu konstatovali da operacija nije smjela da se odlaže, da se time stanje pacijentkinje pogoršalo, te da su se

saglasili sa ocjenom dr Fatića da je operacija trebala da se obavi odmah po dolasku u KCCG. Zbog profesionalnosti i ažurnosti doktora vaskularne hirurgije KC

Pacijentkinja primljena u Centar za vaskularnu hirurgiju kao hitan slučaj, bez znanja glavnog dežurnog hirurga Doc. dr A. Filipović i bez bilo kakve preoperativne pripreme, sa namjerom da se operiše neposredno posle prijema. Posle detaljnog pregleda od strane Doc. dr Filipovića konstatovano je da operacija u tom trenutku nije iz vitalnih indikacija. Narednog dana oridnarijus pacijenta dr Nikola Fatić konstatuje lako poboljšanje stanja na terapiju NMH i predlaže da se pacijent prevede u referentnu zdravstvenu ustanovu radi operativnog liječenja. Konzilijum hirurga odobrava transport u Institut za KVS bolesti KCS (prof. Dr L.Davidović) radi operativnog liječenja. U trenutku otpusta pacijentkinja stabilnih vitalnih parametara.

Pacijentkinja je primljena u Kliniku za vaskularnu i endovaskularnu hirurgiju KCS-a kao hitan slučaju zbog iznenadne bola u miru levog stopala uz prisutne gangrenozne promene na levom stopalu, u teškom opštem stanju, anurichna, u teškom metaboličkom disbalansu. Po prijemu je ispitana klinički, laboratorijski, a sa sobom donosi MSCT angiografski nalaz (konstatuje se tromboza aneurizme infrarenalne abdominalne aorte). Konstatovane su navedene dijagnoze, te je postavljena indikacija za hitnim revaskularizacionim rekonstruktivnim hirurškim lečenjem iz vitalnih indikacija.

• OTPUSNE LISTE IZ KCCG I KCS

Srbije dr Ilijasa Cinara i dr Miloša Sladojevića, operacija je uslijedila ubrzo nakon što su je i primili i operacija se uspješno završila, ističe se.

Porodica Stijepovićeve pita ministra Hrapovića: „Da nije bilo dr Fatića, koji se borio da se naša tetka operiše što prije, a kad mu je to bilo onemogućeno, borio se da je hitno pošalju za Beograd na operaciju i pravnice Milice Kadović, koja nam je sve to sa pravne strane i omogućila, kako bi doktori KCCG reagovali? Da li bi je poslali kući, kao nehitan slučaj, da tamo umre, ili je operisali, pa da umre na operacionom stolu, obzirom da su takve prognoze i davali i time pokušavali da nas ubijede da odustanemo od operacije”.

Dan nakon što je Stijepovićeva uspješno operisana u Beogradu, dr Fatiću je fizički zabranjeno da uđe u KCCG. S usmenom obavještenjem da je tako naređeno. Pet dana kasnije dobio je pisano obavještenje, sa potpisom direktorke KCCG Zorice Kovačević, o privremenom udaljavanju sa rada – suspenziji. Piše da je teže povrijedio radne dužnosti i citiraju se članovi Zakona o radu koji predviđaju mjere prestanka radnog odnosa.

Na tome se nije stalo, pa je kolegijum Hirurške klinike ove nedjelje obavijestio direktorku Kovačević da odbijaju dalju saradnju sa Fatićem.

Na pitanje *Monitora* koje se odnosi na ovaj slučaj, iz KCCG nijesu odgovorili.

MINISTARSTVO ZDRAVLJA

Procjenjuju da li je potrebno formirati kosmisiju za ovaj slučaj

Iz Ministarstva zdravlja su za *Monitor* kazali da su razmatrali postupke u dijagnostici i liječenju pacijentkinje J. S.

„S obzirom da u svakoj zdravstvenoj ustanovi postoji formirana Komisija za kontrolu kvaliteta, Ministarstvo zdravlja je u prvom aktu tražilo izjašnjenje Komisije za kontrolu kvaliteta KCCG u vezi pružanja zdravstvenih usluga u slučaju pacijentkinje J. S. Nakon dobijenog izjašnjenja Komisije za kontrolu kvaliteta KCCG, Ministarstvo zdravlja će procijeniti potrebu za formiranjem Komisije za eksternu kontrolu kvaliteta pružanja zdravstvenih usluga u ovom slučaju”, kazali su nam iz Ministarstva. Uz napomenu da su u posljednjih nekoliko mjeseci u više navrata formirali komisije za kontrolu kvaliteta koje su, kako tvrde, na objektivan način procjenjivale pružanje zdravstvenih usluga pacijentima i davale preporuke za sprovođenje mjera nadležnim institucijama.

Predrag NIKOLIĆ

LOVČEN BANKA^{AD}

Stambeni kredit **sa 12 mjeseci grejs perioda**

- do €150.000
- NKS od 3,75% (fiksna)
- EKS od 3,96%
- rok otplate do 240 mjeseci

Reprezentativni primjer: Ukupan iznos kredita: 60.000 € / Rok otplate: 180 mjeseci / Nominalna kamatna stopa: 3,75% (fiksna) / Efektivna kamatna stopa: 3,96% / Adminsitrativna naknada: do 1% ukupnog iznosa kredita / Anuitet: 477,12 € / Ukupan iznos koji potrošač treba da plati: 80.156,25 € / Ukupni troškovi za potrošača. 20.156,25 €*

*Ukupni troškovi predstavljaju zbir kamata za cijeli period trajanja kredita, administrativne naknadu (do 1% ukupnog iznosa kredita), naknade za mjenicu (2€), upita u Kreditni biro CBCG (3,5€). U obračun EKS, obračun ukupnih troškova i ukupnog duga nije uključen trošak za pribavljanje lista nepokretnosti, premije osiguranja i procjene nekretnine, koji će biti uključen u konačan obračun.

Sve po planu DPS-a

Nekako se potrefilo. Samo što je Kandidat obznanio radosnu vijest, da planira da *oguli* još deceniju na vlasti, nastavilo se sa *radovima* u Savjetu RTCG. Dan nakon što je objavljena kandidatura **Mila Đukanovića** za predsjednika Crne Gore, smijenjen je predsjednik Savjeta Radio Televizije Crne Gore (RTCG) **Vladimir Pavićević**. Mnogi vjeruju – ne slučajno. Smjenom Pavićevića vladajuća partija privodi kraju odavno jasan plan – da uklanjanjem nepodobnih iz Savjeta i menadžmenta RTCG vrati sebi svoju državnu TV. Valjaće Kandidatu.

„Za mene nema nikakvih iznenađenja. Na početku, kad je DPS krenuo u vraćanje kontrole nad javnim servisom, rekao sam da će oni ići do kraja. Prva faza je završena, preuzeli su kontrolu u Savjetu i sljedeći potezi će, prema mojoj procjeni i prema informacijama koje imam, vrlo brzo uslijediti – smjena direktorice RTCG **Andrijane Kadije** i postavljanje novih ljudi koji će završiti dalju čistku”, prokometarisao je smjenu Pavićevića analitičar medija **Duško Vuković**.

Za novog predsjednika Savjeta RTCG izabran **Igor Jovetić**, odskorašnji član Savjeta koji je na toj poziciji „zamijenio” reditelja **Nikolu Vukčevića**. Smjena Pavićevića jedna je u nizu smjena u Savjetu RTCG od kraja prošle godine. Smjene je pokrenula Agencija za sprečavanje korupcije (ASK) otvaranjem postupaka na

Smjenom Pavićevića vlast privodi kraju odavno jasan plan – da uklanjanjem nepodobnih iz Savjeta i menadžmenta RTCG vrati sebi svoju državnu TV. Valjaće Kandidatu

osnovu anonimne dojava protiv dva člana Savjeta – **Nikole Vukčevića** i **Gorana Đurovića**. Sasvim slučajno protiv članova Savjeta koji nijesu pod kontrolom vlasti. Valjda je slučajno i to što je na čelu Agencije prijatelj premijera **Duška Markovića**, **Sreten Radonjić**. Agencija je pod njegovim rukovodstvom prepoznata po selektivnom djelovanju, isključivo prema kritičarima i konkurentima vlasti.

Ono što je započela ASK završio je parlamentarni Administrativni odbor u kom se nalaze poslanici vladajuće koalicije, na čelu sa **Luidom Škreljom**. Odbor je smijenio Vukčevića i Đurovića i pored upozorenja civilnog sektora da su te smjene nezakonite, ali i poruka sa visokih međunarodnih adresa da ne smije biti političkog pritiska na Savjet RTCG. Nijesu ignorisana samo upozorenja, već i odluke suda u korist Vukčevića i Đurovića.

„Da li DPS ovo čini zato što je snažan i samouvjeren i može mu biti da vuče ovu vrstu poteza koji ga sukobljavaju i sa relevantnim međunarodnim adresama, u ovom slučaju sa Briselom i Vašingtonom? Ili je to znak njihove slabosti – da su, prosto, oni u fazi kada žele da se zadrže na vlasti i da je svaka meka strategija napuštanja vladajućih pozicija za njih nezamisliva? Meni liči da je ovo drugo”, smatra Vuković.

Umeđuvremenu Savjet je popunjen partijskim vojnicima i kadrovima bliskim vlasti. Đurovića je zamijenio **Goran Sekulović**, autor više knjiga o političkim uspjesima Mila

• SMJENA KAO DIO SCENARIJA PREUZIMANJA RTCG: Vladimir Pavićević

Đukanovića. Umjesto **Ivana Mitrovića** koji je u međvremenu podnio ostavku, opet nakon postupka ASK, izabran je **Slobo Pajović**, donedavni funkcioner DPS-a. Jovetić, novi predsjednik Savjeta, dolazi sa privatnog Univerziteta u vlasništvu premijera Đukanovića.

Smjenom Pavićevića, objašnjavaju analitičari, DPS ima većinu u Savjetu RTCG. Ostaje još da se smijeni menadžment. Da će se pitanje poverenja menadžmentu pokrenuti uskoro najavio je i član Savjeta **Mimo Drašković** na ovonedjeljnoj sjednici Savjeta i saopštio da mu smeta što se *RTCG pretvara u TV Vijesti*. Savjet na posljednjoj sjednici nije usvojio Produkcioni plan TVCG.

Drašković je inače i inicirao smjenu Pavićevića. On je predložio njegovo razrješenje, a novi članovi podržali njegov predlog. Šest članova Savjeta je bilo za, a troje protiv njegovog razrješenja.

Da je sljedeći potez smjena menadžmenta smatra i smijenjeni član Savjeta **Goran Đurović**. On za *Monitor* kaže da DPS ulazi u posljednju fazu akcije preuzimanja RTCG. „Brutalnost u ostvarenju cilja

je ono što treba da zabrine građane i natjera na akciju svih segmenata društva. Građani moraju naučiti da sami brane svoje institucije, koje plaćaju. Probleme u Crnoj Gori i odbranu institucija neće obaviti niko umjesto njih pa ni Evropska unija i SAD”.

On kaže da je RTCG za ovih godinu dana pokazala da je moguće ostvarivati javni interes, te da je imala i dobre finansijske rezultate. „Sve će biti uskoro urušeno kada DPS preko svojih činovnika u Savjetu RTCG smijeni **Andrijanu Kadiju** i **Vladana Mićunovića**”.

Nakon smjene Pavićevića reagovala je Unija samostalnih sindikata Crne Gore (USSCG), koja ga je i predložila za člana Savjeta.

„Smjena Vladimira Pavićevića kruna je već započetih aktivnosti na planu ponovnog stavljanja Savjeta pod okrilje politike, a ne u službu javnosti i građana”, kazao je generalni sekretar USSCG **Srđa Keković**. „Ovaj čin, nakon naprasnog i nezakonitog razrješenja dva člana Savjeta ispred civilnog sektora, najbolje govori o namjeri da se Savjet RTCG ponovo vrati pod direktni uticaj politike”.

Iz DEMOS-a su pozvali međunarodne organizacije da reaguju. „Neophodno je da se i EU, OEBS i druge međunarodne

Goran Đurović: „DPS ulazi u posljednju fazu akcije preuzimanja RTCG. Brutalnost u ostvarenju cilja je ono što treba da zabrine građane i natjera na akciju svih segmenata društva. Građani moraju naučiti da sami brane svoje institucije, koje sami plaćaju. Probleme u Crnoj Gori i odbranu institucija neće obaviti niko umjesto građana, pa ni Evropska unija i SAD”

organizacije javno odrede prema ovom eklatantnom i izazivačkom primjeru autokratije. U protivnom, bez reakcija, njihova prava uloga na ovom prostoru bi bila izvjesno doživljena ne samo kao kompromitujuća, već i definitivno neozbiljna”, kazala je **Tina Raičević**.

Nikola Vukčević, smijenjeni član Savjeta napisao je na svom FB profilu nakon smjene Pavićevića: „Građani u danu kada su sa mjesta predsjednika Savjeta RTVCG - bestijalno smijenili Vladimira Pavićevića, na putu ka uvođenju jednoulja, pitam gdje ste vi danas? Današnja TVCG sigurno ima stotine problema, ali u odnosu na onu od ranije (poslužiću se citatom A. Sidrana): ‘Da je 100 puta gora nego što jeste - opet je 1000 puta bolja od onoga kako je bilo prije’. Biće vam ovo jasno veoma brzo...”

Već je više nego jasno. Novi predsjednik Savjeta RTCG kazao je da će raditi na „afirmaciji uspjeha”. A novi član Sekulić da se treba prestati sa promovisanjem „četništva” na RTCG. Ako se plan DPS-a do kraja realizuje, biće ovo dugo proljeće puno uspješnih priča Đukanovića i njegovih. Kako drugačije na TV Bastilji.

Milena PEROVIĆ-KORAĆ

DPS sada ima većinu u Savjetu RTCG. Ostaje još da se smijeni menadžment. Da će se pitanje poverenja menadžmentu pokrenuti uskoro najavio je i član Savjeta **Mimo Drašković** na ovonedjeljnoj sjednici Savjeta i saopštio da mu smeta što se *RTCG pretvara u TV Vijesti*

Naši na kasu, ostali stoj

Vlada je prošlog četvrtka ispunila prijetnju, pa je oznaka tajnosti skinuta sa spiska Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa Crne Gore na kome su bili svi koji su, od 1. oktobra do 31. decembra prošle godine, tužili državu. Razlozi su svakoliki: od nepoštovanja ugovora, preko imovinskih pa do sporova po osnovu kršenja prava iz radnog odnosa.

Taj postupak je najavljen nedjelju ranije, nakon što je sa sjednice Vlade stigao citat premijera **Duška Markovića** u kome traži da sa sudskih postupaka za naknadu štete protiv države bude skinuta oznaka tajnosti. Sa obrazloženjem: „Ovakvi slučajevi ne samo da ne treba da budu sklonjeni od očiju javnosti, već, naprotiv, svaki građanin treba da raspolaže informacijom o odnosu pojedinih državnih službenika prema državnom novcu“.

U diskusiji je, prema saopštenju Vlade, navedeno da Informacija

U Informaciji Zaštitnika, ali ni u pratećim dokumentima Vlade, ne pominju su oni koji su svojim (ne)činjenjem najodgovorniji za mnogobrojne tužbe. Iako je Zaštinica, u Informaciji koju je Vlada usvojila 8. marta, stavila do znanja da je ogromna većina tih tužbi osnovana

(Zaštitnika imovinsko-pravnih odnosa **Dragane Đuranović**) ukazuje i na slučajeve da pojedini državni službenici „tuže Državu za iznose od desetak eura, te da razrađena šema sa advokatima umnogostručuje iznose na štetu budžeta“.

Apostrofiran je, „kao upečatljiv i posebno negativan primjer“ da su pojedine sudije iz nekoliko sudova tužbom tražili dosuđivanje razlike zarade u iznosu zarade stručnih saradnika za vrijeme dok su bili pripravnici, pozivajući se na koeficijente propisane kolektivnim

ugovorom (riječ je o tome da pripravnici u izvršnoj i zakonodavnoj vlasti, prema važećem kolektivnom ugovoru, imaju bitno različitu platu čega, po svoj prilici, u Vladi nijesu bili svjesni kada su insistirali na njihovom zapošljavanju). „Pojedine sudije su tužile, a njihove kolege im dosudile značajna sredstva na teret državnog budžeta...“.

Dobili smo, dakle, spisak državnih službenika koji su u tri posljednja mjeseca prošle godine tužili državu. Po strani to što su na spisku pomiješane *babe i žabe*,

• NAKNADNA PAMET:
Duško Marković
sada (ne)optužuje
državne službenike

odnosno da se na popisu nalaze i tužbe države protiv nekoliko privatnih firmi; tužbe privatnih firmi protiv države zbog neisplaćenih a ugovorenih obaveza; tužbe sudskih vještaka za neisplaćena vještačenja. I još važnije, spoznaju da slični sporovi datiraju još od proglašenja nezavisnosti, ili makar od 2007. godine.

U Informaciji Zaštitnika, ali ni u pratećim dokumentima Vlade, ne pominju su oni koji su svojim (ne)činjenjem najodgovorniji za mnogobrojne tužbe. Iako je Zaštinica, u Informaciji koju je Vlada usvojila 8. marta, stavila do znanja da je ogromna većina tih tužbi osnovana.

Potom smo bili svjedoci učinka *naknadne pameti*. „Stvari ste okrenuli u drugom pravcu“, kazao je premijer Marković u razgovoru za RTCG, tvrdeći kako su mediji – a ne Vlada i njen Biro za informisanje – stvorili utisak da je vlast htjela da obilježi „državne službenike koji su pokušali da ostvare svoja zakonom garantovana prava“. Naprotiv, rastumačio je Marković: „To ide u pravcu utvrđivanja odgovornosti“. I još kaže: „Ovaj pristup koji sam ja zagovarao je podrška svima onima koji rade u državnoj administraciji da im niko ne smije zakuniti ni jedno pravo, zato što starješina organa misli da to tako treba“.

Djelovao ubjedljivo, pa smo mu skoro povjerovali da nije jedne, ne baš male, nedosljednosti. Zašto se, recimo, u desetinama (ili stotinama) sporova između radnika MUP-a i države (resornog Ministarstva) ne pominje ni jedan od starješina koji su odgovorni za zakidanje radnih prava zapošljenih i neminovnu štetu koju će država pretrpjeti zbog toga. Nema dakle ministara, ni bivših ni sadašnjih: **Dragana Đurovića, Jusufa Kalamperovića, Ivana Brajovića, Raška Konjevića** i(li) **Melvudina Nuhodžića**. Nema ni direktora Uprave policije **Veselina Veljovića** i **Slavka Stojanovića**. Umjesto toga, premijer *prodaje* priču o zastarjelim potraživanjima

• KO NIJE
ZA SEBE:
Zoran
Sekulić i
Dragan
Kovačević

i nedostatku dokumentacije. „Zamislite da neko poslije 7-8 godina tuži državu za tri eura“, čika nas Marković, pa ide i korak unaprijed – tamo gdje ga ne možemo provjeriti i hvatati za riječ: „Zamislite kako oni ostvaruju svoje pravo – putem svjedoka, jer nema dokumentacije“. Nema dokumentacije!?

To govori premijer, prethodno potpredsjednik Vlade, ministar pravde, direktor Agencije za nacionalnu bezbjednost, pomoćnik ministra unutrašnjih poslova... sekretar Vlade. Neko ko je u svakom trenutku morao, ili makar mogao, imati sve informacije o dokumentaciji *koje nema*. Ili je namjerno sklonjena, odnosno uništena, da bi se nekima dalo a nekima uskratilo pripadajuće pravo.

„To je (tužbe protiv države – prim. *Monitora*) plan da se državni budžet oštetiti i da se na nezakonit način

dođe do novca“, sudi Marković. Ili opominje „Mi sada stavljamo vruć krompir odgovornosti funkcionerima u državnoj administraciji“.

Izostala je makar jedna odluka o smjenjivanju starješine organa koji je oštetio zapošljene a potom i državu koja mu je omogućila službu kojoj nije dorastao. Naprotiv, Markovićeva Vlada je dozvolila da čovjek koji je našim parama plaćao račune svoje partije podnese ostavku na državnu funkciju. I potom, najvjerovatnije, zatraži jednogodišnju naknadu sa državnih jaslara. Do imenovanja na novu funkciju.

Jednako, premijer i danas brani prava ministra **Aleksandra Andrije Pejovića** koji je podnio ostavku nakon što je ozvaničeno da ga je Vlada nezakonito

imenovala na tri zakonom nespojive funkcije (plus članstvo u GO vladajuće partije).

Izvršna vlast stojički prelazi preko saznanja da je nekadašnji predsjednik opštine Berane **Vuka Golubović** tužio opštinu zbog neiskorištenih godišnjih odmora za godine kada je bio njen prvi čovjek. Traži ozbiljan novac. Bez objašnjenja ko mu je uskratilo pravo garantovano Zakonom o radu.

Dugogodišnji izvršni direktor Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (EKIP) **Zoran Sekulić** tuži tu instituciju zbog neiskorištenih dana godišnjeg odmora u periodu od 2009. do 2016. Traži skoro 4,5 hiljada eura, odnosno, devetomjesečnu prosječnu platu u Crnoj Gori (sadašnju a ne tadašnju). Ko je Sekuliću zabranio da koristi godišnji odmor tih osam godina, dok je on bio izvršni direktor

EKIP-a? Nijesmo čuli od Vlade.

Da nije riječ o izuzetku svjedoči i slučaj direktor Uprave za nekretnine **Dragana Kovačevića** koji je tužio, i na sudu dobio, vlastitu firmu zbog neisplaćenih naknada za članstvo u Komisiji za izdavanje licenci i sticanja ovlaštenja za izvođenje geodetskih radova. U koju je, po svoj prilici, Kovačević i imenovao samoga sebe – po službenoj dužnosti (što ga opet nije spriječilo da za rad koji mu je navodno u opisu posla traži dodatni novac).

Onda ne treba da čudi što **Živko Andrijašević**, nekadašnji savjetnik tadašnjeg premijera **Mila Đukanovića** tuži državu zbog neplaćenog rada u Savjetu za visoko obrazovanje (4,3 hiljade eura). Ili što direktor Luke Bar **Zarija Franović** na sudu pokušava naplatiti navodno neiskorišćene dane odmora iz vremena kada je bio savjetnik predsjednika Opštine Bar. „Franović u tužbi navodi“, citirao je njegov zahtjev portal *Jedro*, „da mu za vrijeme trajanja radnog odnosa u opštini Bar nije bilo omogućeno, krivicom poslodavca, da iskoristi godišnji odmor za 2016. godinu, u ukupnom trajanju od 30 radnih dana, zbog bitno povećanog obima posla i bronih obaveza“. Bilo bi zanimljivo saznati da li Franović ima pisano rješenje kojim mu je uskraćeno zakonom garantovano pravo na odmor, ili će se i to rješavati uz pomoć *svjedoka*. Kao, nekada, boračke penzije.

U sjenci vječitih DPS kadrova koji decenijama izgaraju na braniku otadžbine – ostaju privilegovani biznismeni koji su, ili će tek, iz državne kase zaraditi veliki novac. **Aco Đukanović, Oleg Deripaska**, njegov direktor u nekadašnjem Kombinat aluminijuma **Dmitrij Potrubach**... traže. Ili su dobili milione i milione eura. Nkome iz sadašnje ili bivših vlasti nije palo na pamet da preispita odgovornost onih koji su im omogućili da nam uzmu taj novac. Tako treba. Da slogani vladajuće partije ne bi ostali *mrtvo slovo* na papiru.

Zoran RADULOVIĆ

KAD SE SOLIDARIŠU VLADA I SUDSKI SAVJET

Zastrašivanje građana da ne tuže državu

Ofanziva izvršne vlasti na sudove ima cilj sužavanje već suženih mogućnosti građaninu za pristup sudu, naročito u sporovima protiv države, tj. izvršne vlasti, kaže Budislav Minić, koordinator Udruženja za zaštitu i promociju prava i sloboda građanina Pravozastupnik

Na spisku onih koji su tužili državu Crnu Goru, prema *Informaciji o sudskim postupcima u kojima postupa Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa*, koju je nedavno usvojila Vlada Crne Gore, nalazi se, pod rednim brojem 171, i bivši advokat **Budislav Minić**, a sada koordinator Udruženja za zaštitu i promociju prava i sloboda građanina *Pravozastupnik*. To je bio i povod da sa njim razgovaramo o aktuelnim optužbama izvršne na račun sudske vlasti. Minić je naveo nekoliko ilustrativnih primjera iz sopstvenog iskustva „prekomjernog parničenja“, kako maratonske sudske procese naziva Sudski savjet.

Tri stranke iz Vojvodine utužene su pred crnogorskim sudovima jer su, u namjeri da izigraju Minića kao njihovog advokata, odbile da mu plate višegodišnje zastupanje u 14 sudskih postupaka - dva kod Osnovnog suda u Kolašinu, šest kod Osnovnog suda u Bijelom Polju i šest kod Evropskog suda za ljudska

prava. Sudovi su odbili da primijene i Zakon o obligacionim odnosima i sudsku praksu Vrhovnog suda Crne Gore, koja je obavezna za ovu vrstu sporova. Odbili su mu čak i zahtjev da se utvrdi njegovo zakonsko pravo i obaveza zastupanih da mu isplate naknade za nesporno zastupanje pred sudovima!

„Sudovi su se u spornim predmetima rukovali vanpravnim razlozima zbog mog aktivnog javnog angažovanja na uspostavljanju vladavine prava kroz oslobađanje sudova od politizacije i jačanja pritiska izvršne vlasti na sudstvo“, objašnjava Minić.

U postupcima protiv države za naknadu štete, koju je pretrpio usljed nepravilnosti i nezakonitosti u radu sudova, htio je da, na osnovu svog iskustva u nekoliko desetina predmeta pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu, pruži priliku državi za poravnanje, bez dodatnih troškova za državu. Međutim, predsjednik Višeg suda u Bijelom Polju predlaže da se

tužba odbije jer su „primijenjene odredbe materijalnog prava koje regulišu spornu oblast” iako je očigledno iz sudskih odluka i spisa predmeta da nije primijenjena ni jedna odredba!

U ovom postupku, jednom od šest koje Minić vodi kod Osnovnog suda u Podgorici, održano je sedam ročišta za glavnu raspravu. Posljednje 20. marta. Tim povodom Minić kaže:

„Dominacija izvršne vlasti nad drugim dvjema granama vlasti manifestovala se tokom ovog postupka prvo u vidu prošlogodišnjih izmjena Zakona o parničnom postupku,

odsustvo samokontrole Vlade ogleda se u činjenici da sam, kaže Minić, iako penzioner, poimenično prozvan od strane Vlade pod rednim brojem 171 na spisku „nelojalnih državnih službenika i sudija” zbog još dva ovakva postupka koja sam pokrenuo pred tim sudom.

„Zbog neizdrživog pritiska i izazivanja straha kod „nelojalnih sudija” i zbog podlijevanja Sudskog savjeta ovom pritisku Vlade - moja očekivanja od postupaka pred domaćim sudovima nijesu pozitivna. Stvoreni ambijent iziskuje dodatnu hrabrost i integritet sudija da odole prijetnjama i pritisku izvršne vlasti

čime su u toku njegovog trajanja promijenjena pravila ovog sudskog postupka u korist tužene države, a na moju štetu kao tužioca. Kulminacija pritiska izvršne vlasti na sudstvo sa direktnim uticajem na ovaj postupak ogleda se u nedavnim saopštenjima Vlade i Sudskog savjeta. To je eskaliralo objavljivanjem spiska sa imenima ‘državi nelojalnih’ državnih službenika i sudija koji su, ostvarivši svoja prava iz radnog odnosa u sudskim postupcima protiv države, ‘oslabili državne finansije’ tako što su ‘oslabili budžet’ za preko šest miliona eura koje je država izgubila samo u posljednjem kvartalu prošle godine. Jasna poruka je javno odaslata sudovima da su pokazali ‘nelojalnost državi’ kako kroz aktivno legitimisane sudije u sporovima protiv države tako i kroz dosuđene naknade štete i parnične troškove”.

Neograničena moć izvršne vlasti i

da bi po savjesti, pravilima struke i po odredbama Ustava, zakona i Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama sudili i presudili u postupcima protiv države”, kaže Minić.

Zbog toga mu nije ništa preostalo nego da se obrati Evropskom sudu za ljudska prava.

„Nema odgovornosti u vrhu vlasti i njenim rukovodećim kadrom za višegodišnje štete uzrokovane dugim i skupim postupcima niti sankcionisanja zbog kršenja prava i sloboda građana”, zaključuje Minić.

Jedan „nelojalni” policajac, kaže Minić, vodi tri postupka protiv države. U jednom, iako je po rasporedu i nalogu iz vrha Uprave policije upućen na dvonedjeljnu ispomoć iz Kolašina u Budvu, sud mu pod pritiskom izvršne vlasti odbija zahtjev za naknadu po osnovu

rada – „jer nije dokazao da je u tom periodu službeno putovao i boravio u Budvi”, a Uprava policije posjeduje ali krije sve naredbe, rasporede i izvještaje o njegovom službenom boravku i obavljenim zadacima!

Kod Uprave za nekretnine Crne Gore čak od 1997. godine traje postupak u kojem se decenijama odvijaju najgrublje nezakonitosti od strane rukovodilaca i službenika uz sumnju na korupciju, kaže Minić.

Dvije oštećene stranke su u međuvremenu preminule, sve disciplinske i krivične prijave kao i prijave upravnoj inspekciji nisu dale rezultat, pa „nelojalni” i oštećeni građani vode nekoliko sudskih postupaka protiv države za naknadu štete zbog nezakonitosti u radu Područne jedinice Kolašin.

U Upravi za nekretnine Crne Gore još od 1999. godine rješava se prigovor vlasnika nekretnina, koji je kao i njegov nasljednik u međuvremenu umro. Upravni postupak i dalje vode njihovi zakonski nasljednici, a pokrenuli su i sudske postupke za naknadu štete zbog nezakonitosti u radu Područne jedinice Kolašin.

„Ova ofanziva ima cilj sužavanje već suženih mogućnosti građaninu za pristup sudu, naročito u sporovima protiv države tj. izvršne vlasti, prvenstveno kroz novi set izmjena zakona, finansijsko opterećenje materijalno iscrpljenih građana radi odvratanja od sudskih postupaka protiv države i, u konačnom, zastrašivanje i pritisak na sudove i sudske vještace da sudskim postupcima favorizuju državu na štetu građana. Posebno u situaciji, koja se redovno previđa, da je i Evropski sud za ljudska prava u Strazburu ustanovio novčani limit za vrijednost spora ispod kojeg taj sud više ne razmatra predstavke građana. U tom prostoru povrede prava i sloboda crnogorski građanin nema šanse na uspjeh pred domaćim sudovima”, kategoričan je Minić.

Zato je sve više onih koji pravdu traže u Strazburu.

Veseljko KOPRIVICA

EU da se više angažuje na Balkanu

Prošlonedjeljna ostavka premijera Slovenije Mira Cerara, koju je podnio nakon što je Vrhovni sud poništio referendum o gradnji pruge od Kopra do Divače, bio je jedan od povoda za razgovor za *Monitor* sa Milanom Kučanom, prvim predsjednikom nezavisne Slovenije i istaknutim političarem iz vremena bivše Jugoslavije. Mediji su taj događaj prokomentarisali kao šok ne samo za Sloveniju, a na naše pitanje kakve će to političke posljedice imati po Sloveniju gospodin Kučan odgovara ovako:

- Neće biti velikih političkih posljedica. Prevremeni izbori će biti možda dvije, tri nedjelje prije roka u kome bi Slovenija imala redovne izbore. Svojom odlukom

Ne mogu prežaliti što Slovenija nije uspjela sa predlogom o mirnom razlazu i oprostaju od dugog i uspješnog zajedničkog života u Jugoslaviji

premijer Cerar je transparentnom učinio činjenicu da već nekoliko mjeseci koalicija praktično ne postoji, da je on na čelu istrošene vlade. Vjerovatno je zaključio da u takvim okolnostima, kada Vlada nije sposobna da donosi značajnije odluke, nije produktivno trošiti snage na održavanje fikcije o normalnom djelovanju Vlade, već je odgovornije okrenuti se kvalitetnoj pripremi što ranijih izbora. Na taj način biće podijeljeno povjerenje birača novim upravljačima države i obezbijeđen

kontinuitet političke stabilnosti države. Odluka predsjednika Vlade Cerara nije sasvim neočekivana i nije bio njen uzrok samo odluka Vrhovnog suda. Više od nastale situacije brinu me rezultati budućih izbora, kvalitet nove koalicije i kompetentnost kako vlade tako i opozicije.

MONITOR: *Vi ste prvi predsjednik nezavisne Slovenije. Kako biste ukratko opisali današnju Sloveniju?*

KUČAN: Najkraće, Slovenija je uspješna zemlja. Naravno, sva

BiH najveća žrtva raspada SFRJ

MONITOR: *Prije pet godina izjavili ste da za vrijeme raspada Jugoslavije nije počeo rat u BiH nego rat protiv BiH zasnovan na neostvarenom dogovoru između Miloševića i Tuđmana o podjeli BiH. Podjela BiH i danas je aktuelna?*

KUČAN: BiH je bila najveća žrtva nasilnog i tragičnog raspada Jugoslavije. Taj je rat uz velike ljudske žrtve i zločine razrušio odnose između tri konstitutivna naroda u BiH. On je poprimio obilježja unutrašnjeg rata, ali je, u stvari, vođen od strane Beograda i Zagreba protiv suverenosti BiH kao međunarodno priznatog subjekta. Zasnovan je na neostvarenom dogovoru između Tuđmana i Miloševića o podjeli BiH.

Tom dogovoru je preteča dogovor koji su 1939. sklopili Drago Cvetković i Vlatko Maček, kojim je pridruživanjem i djelova Bosne formirana Banovina Hrvatska. Nažalost, duh tog sporazuma, pa i tendencije podjele BiH, još žive u političkim koncepcijama i u Zagrebu i u Beogradu.

Na te ambicije nije dovoljno usmjerena pažnja Brisela, pa zato nema ni dovoljno angažmana da se uspostavi funkcionalnost BiH i time osposobi za ozbiljne pregovore o pristupanju u EU. Članstvo u EU bilo bi garant njenog suvereniteta.

očekivanja koje smo ulagali u stvaranje vlastite države nisu ostvarena. Bila su različita, a i okolnosti su se u 25 prošlih godina u nekim dimenzijama bitno promijenile. U tih četvrt stoljeća Slovenija je ipak ostvarila nekoliko velikih ciljeva. Dobili smo vlastitu državu, zasnovanu na demokratskom ustavnom ustrojstvu sa velikim naglaskom na ljudska prava, ušli u međunarodnu zajednicu, ispunili dosta teške političke, ekonomske i finansijske uslove za ulazak u EU i NATO. Uspjeli smo ostvariti te ambicije velikom mobilizacijom političkih snaga, visokim stepenom saglasnosti političkih struktura sa građanima i dovoljnim jedinstvom unutar politike. Poslije kao da smo se istrošili i nismo definisali nove razvojne ciljeve, koji bi imali dovoljno mobilizacijske snage. Ipak, rezultati nisu zanemarljivi. Slovenija već treću godinu bilježi visoki privredni rast – u prošloj godini pet odsto, ima nizak stepen nezaposlenosti – blizu devet procenata, smanjila je javni dug, ima suficit u platnom bilansu, prosječni lični bruto dohodak je 1660 eura.

MONITOR: *Koji su najveći problemi sa kojima se Slovenija*

suočava?

KUČAN: Strukturne reforme te ostvarivanje ustavnih odredbi da Slovenija bude pravna i socijalna država. Pod tim podrazumijevam i odbranu prostora javnog zdrastva, školstva i kulture pred beskrupuloznom naježdom neoliberalnih privatizacijskih koncepata i interesa. Mi smo relativno mala nacija, pa se možemo održati samo kao solidarno i socijalno snažno povezano društvo. Možda je najsloženiji zadatak doći do predstave o tome u kakvim odnosima, u kakvom društvu želimo ubuduće živjeti i kakvu ulogu želimo imati u međunarodnom prostoru. To je dugoročni zadatak, koji se ne može ostvariti samo u jednom mandatu, ali je neophodno dijalog o tome početi već sada. Postoje i problemi u prevazilaženju siromaštva i socijalnih razlika, reformisanju zdravstvenog i penzijskog sistema...

MONITOR: *Vi ste osamdesetih godina u Sloveniji bili najmoćniji političar, a donosili ste odluke i o odnosima Ljubljane i Beograda, za vrijeme bivše Jugoslavije. Kako danas gledate na to vrijeme?*

KUČAN: To vrijeme je prošlost.

A mogu se iz tadašnjih događaja izvući korisne pouke i za današnje vrijeme i za rješavanje današnjih problema. Prije svega i za budućnost evropskog povezivanja. Možda je najdragocjenija pouka da treba insistirati na traženju političkih rješenja kroz dijalog ma koliko taj put bio dugačak, težak i pun razočarenja, i na taj način spriječiti olako posezanje za oružjem. Rat je uvijek poraz politike. Ne mogu prežaliti što Slovenija nije uspjela sa predlogom o mirnom razlazu i oproštaju od dugog i uspješnog zajedničkog života u Jugoslaviji. Neuspjeh tog predloga smatram i kao svoj lični poraz.

MONITOR: *Slovenija je prva od bivših jugoslovenskih republika ušla u EU. Šta je time dobila?*

KUČAN: Prije svega mogućnost da utiče na ostvarivanje svojih vitalnih interesa u dijalogu sa drugim članicama EU unutar njenih institucija. Drugo je pitanje koliko i kako te mogućnosti koristi. Mislim da nemamo dovoljno inicijative i da ne koristimo dovoljno sve političke, ekonomske, finansijske i bezbjednosne mogućnosti. Prije svega nedovoljno smo angažovani u diskusiji o budućnosti EU i rješavanju krize u kojoj se posljednjih godina nalazi. Mogli bismo svojim iskustvom iz života u višenacionalnoj Jugoslaviji i protivvrječnosti zbog kojih se raspala imati konstruktivnu ulogu.

MONITOR: *Kako će biti riješen spor između Slovenije i Hrvatske oko Piranskog zaliva?*

KUČAN: Hrvatska odbija da prihvati odluku međunarodne arbitraže. Ne vjerujem da je to zbog nekorektnog ponašanja slovenačkog arbitra. Umjesto implementacije odluke Hrvatska predlaže da se rješenje ponovo traži bilateralnim pregovorima. Ponovno otvaranje bilateralnih pregovora, koji 25 godina nisu dali rezultat, sasvim je nerealno. Realno bi bilo jedino angažovanje EU. Ona je bila inicijator i sponzor arbitraže. Dogovorom o arbitraži spriječila je veto Slovenije za ulazak Hrvatske u EU. Zbog toga bi bilo normalno njeno insistiranje da se

prema njenom aktu obje strane civilizovano odnose. Očito, EU nema namjeru da zahtijeva da Hrvatska poštuje presude međunarodnog pravnog tijela. Vlada Slovenije je zbog toga odlučila da podnese tužbu protiv Hrvatske sudu EU u Luksemburgu. Tako pitanje granice u Piranskom zalivu, nažalost, ponovo za EU postaje političko pitanje. To je i negativna poruka za rješavanje graničnih sporova između država nastalih poslije raspada Jugoslavije. Tih sporova najviše ima Hrvatska.

MONITOR: Politički analitičari upozoravaju da EU zanemaruje zapadni Balkan.

KUČAN: Ta je konstatacija donekle tačna. EU se nalazi u određenoj krizi, pa je oprezna u pogledu daljeg proširenja. Do velikog proširenja na deset novih članica došlo je uz jak politički poriv poslije političke podjele Evrope na njen zapad i istok. Tada je proklamovala princip proširenja i istovremeno podubljenja unutrašnjih odnosa. Proširenje je ostvareno, produbljenja nije bilo. Čak su vremenom gubile značaj vrijednosti na kojima je zajednica osnovana, prije svega mislim na solidarnost, antifašizam, život u miru i na blagostanje svih Evropljana. Žrtve takve predostrožnosti su države

na zapadnom Balkanu. Predugo su u čekaonici bez jasne vremenske perspektive, što destimuliše njihove vlastite napore. To što su neke države postale članice, a da nisu ispunjavale sve uslove, već su ušle prije svega zbog proširenja tržišta, ne može biti razlog za odgađanje odluka. Uslovi za prijem trebali bi biti strogi, ali jednaki za sve, a poslije ispunjenja ne vidim razlog da se prijem odgađa. A to traži veći angažman i EU i njene komisije.

MONITOR: Koliko je Slovenija zainteresovana za događaje na Balkanu?

KUČAN: Nedovoljno. Mislim da je angažman Slovenije na Balkanu više manifestativan nego stvaran. Ne potjecenjajem inicijative kakva je i Brdo-Brioni, a one ne daju očekivani rezultat, jer ne polaze dovoljno od stvarnih potencijalnih interesa koji bi mogli i suštinski povezati ta područja i olakšati njihovu integraciju u procese evroatlantskog povezivanja. Mislim na inicijative kao što su izgradnja saobraćajnica, dalekovoda, plinovoda, očuvanje prirode, turizam, očuvanje Jadrana, emigrantska politika. Rad na realizaciji tih stvarnih interesa mogao bi omekšati i političku klimu koja još sadrži ostatke onog što je pouzrokovano surovim raspadom bivše zajedničke države. Uspjeh saradnje zavisi od iskrenih želja ne samo Slovenije. Nije nevažno da su među najvažnijim spoljnotrgovinskim partnerima Slovenije Srbija i Hrvatska.

MONITOR: A za Crnu Goru?

KUČAN: Saradnja, pa time i interes Slovenije iskazan je na primjeru Crne Gore. Sve od pomaganja u procesu crnogorskog državnog osamostaljenja pa do podržavanja njenih ambicija za ulazak u NATO i pomaganja u ispunjavanju uslova za članstvo u EU. Taj je interes konstanta i sve se više učvršćuje porastom privredne i kulturne saradnje.

Nova uloga NATO-a

MONITOR: Krajem prošle godine u Bečićima rekliste da NATO u koji je ušla Slovenija nema veze sa NATO-om u koji je ušla Crna Gora. Šta to znači?

KUČAN: Izvorno NATO je odbrambena organizacija koja kolektivnim angažovanjem obezbjeđuje sigurnost svojih članica. U takav NATO je 2004. ušla Slovenija. Time je uspješno okončala duge i velike napore da ispunji složene političke, finansijske i vojničke uslove kao demokratska zemlja. U vrijeme naših nastojanja za članstvo u NATO još je trajao rat u našoj neposrednoj zaleđini, pa je naš interes bio utoliko razumljiviji.

Od tada se mnogo toga u svijetu promijenilo. Ponovo se na svjetskoj pozornici geopolitički strateški interesi i konfrontacije velikih sila podržavaju snagom oružja. Svijet se ponovo suočava sa ravnotežom straha. Te su činjenice definisale i novu ulogu NATO-a da interveniše u ratovima na najosjetljivim žarištima. Tako danas NATO snage stoje na granicama Rusije, koja je po procjenama rukovodećih struktura NATO-a i SAD jedan od potencijalno najozbiljnijih faktora ugrožavanja svjetskog mira. To je taj novi, bolje rečeno drugačiji NATO.

Veseljo KOPRIVICA

Negativna apokalipsa

Prvi put u istoriji

Piše: Milan POPOVIĆ

Naslov ove *Altervizije*, *Negativna apokalipsa*, nije tautologija, kako izgleda na prvi pogled, nego je relacioni pojam, koji postaje jasan, tek kada se stavi uz naslov naredne *Altervizije*, *Pozitivna apokalipsa*, na prvi pogled takođe (oksimoronski) problematičan. Jezička provokacija prestaje kada se shvati da je ona prva, negativna apokalipsa, apokalipsa u uobičajenom, negativnom, čak najnegativnijem i najstrašnijem smislu, a ona druga, pozitivna apokalipsa, pozitivna samo u smislu poslednjeg upozorenja, odgovarajućeg izazova, i novog, kreativnog odgovora, kako se to danas obično kaže.

Suviše je naglašavati kako naša apokalipsa, u oba gornja slučaja, nije ona stara, drevna, biblijska, novozavetna najava-objava, nego, od 1945. kada je atomska bomba prvi put isprobana i upotrebljena, sasvim realna mogućnost čovekovog totalnog (samo)uništenja. U tom smislu, otkriće nuklearnog i ostalog oružja za masovno uništavanje, u poslednjih nekoliko decenija, predstavlja apsolutnu i najveću novost našeg pa i ukupnog čovekovog vremena. O kojoj još uvek ne postoji čak ni minimalna neophodna svest, o odgovarajućoj adaptaciji, i novom kreativnom odgovoru, da i ne govorimo, posebno ne kod onih koji se onako slikovito ali i bukvalno (samo)nazivaju kapitalističkim gospodarima sveta.

A novost o kojoj je reč radikalno menja sve čovekove stečene i zatečene pojmove i tekovine. Tako i vladajući međunarodni sistem. Njegovu statiku i njegovu dinamiku. Posebno ovu drugu. Od kada je čoveka i sveta, pa i u poslednjih pola milenijuma savremenog svetskog sistema, smena zemalja-hegemonu na vrhu ovog sistema, po pravilu je ciklična i nasilna. Na samom vrhuncu razrešava se velikim tridesetogodišnjim ratovima između opadajućeg hegemonu i najmanje dva najjača pretendenta. Po Imanuelu Volderstinu, poslednji takav bio je veliki

tridesetogodišnji rat 1914-1944, između Velike Britanije, kao dotadašnjeg mada opadajućeg hegemonu, te SAD i Nemačke, kao dva glavna rivala i preteženta. Ishod je poznat.

Usled velikog tehnološkog, ekonomskog i ukupnog ubrzanja istorije, vek hegemonu je sve kraći i kraći. Zbog toga je i golijatska Pax Americana, hegemonija SAD, konačno uspostavljena 1945, vrhunac i početak opadanja, počela da doživljava već 1968, porazom u davidskoj Tet ofanzivi u Vijetnamu. Ovo opadanje danas ne žele da vide samo poludeli trampovci i njihovi američki i svetski kapitalistički gospodari. A da se ovo vidi, početak je svih početaka, za spas svih ljudi, pa i za spas (toliko eksponiranih) poludelih hegemonu i njihovih (nevidljivih) gospodara.

Zbog apokalipse shvaćene kao apsolutne i najveće novosti našeg vremena, ni današnja smena aktuelnog, pa makar i već opadajućeg hegemonu, SAD, od strane današnjih tendenata, Kine, Rusije, EU, ne može više biti onakva kakvu znamo iz istorije, ciklična i nasilna. Neki eventualni novi tridesetogodišnji rat za odluku o novom hegemonu, 2014-2044, bio bi apokaliptičan, bez pobednika, i, kao takav, apsolutno besmislen i neprihvatljiv za sve.

Nije suviše da se ponovi još jednom, za apsolviranje ovako shvaćene apokalipse, danas je neophodna i apsolutno nova svest. I odgovarajuća adaptacija odnosno novi kreativni odgovor. I to ne samo aktuelnog međunarodnog sistema nego i čoveka kao vrste uopšte. U ovakvom apsolviranju, adaptiranju i kreiranju mesta više nema čak ni za koncept odnosno praksu hegemonije i hegemonu. Realnost je već kulminirala do tačke posle koje istinita postaje i ona stara ili-ili pozicija po kojoj će čovek i čovečanstvo biti ili nenasilni ili ih neće biti. O nekoliko konkretnijih sadržaja i aspekata ove stare-nove ili-ili pozicije, biće reči već u sledećoj *Alterviziji*.

HETA ASSET RESOLUTION

REAL ESTATE MONTENEGRO

PRODAJEMO ZEMLJIŠTE SA IZVAREDNIM TURISTIČKIM POTENCIJALOM UKUPNE POVRŠINE OKO 2,2 HA

BOGIŠIĆI, TIVAT

PRODAJEMO ZEMLJIŠTE SA IZVAREDNIM TURISTIČKIM POTENCIJALOM UKUPNE POVRŠINE OKO 16 HA

VELIKA PLAŽA, ULCINJ

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me
www.aaaplatform.com

HETA ASSET RESOLUTION

REAL ESTATE MONTENEGRO

STANOVI NA EKSKLUZIVNOJ LOKACIJI U BEČIĆIMA

NOVOIZGRAĐENI STANOVI NA SVETOM STEFANU

NOVOIZGRAĐENI STANOVI
U BUDVI, BEČIĆI

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me
www.aaaplatform.com

HIT NEDJELJE

„Milo je genije. Zbog čega bismo mijenjali tim koji dobija. Poslije izbora biće bolje, ali samo nama“.

Ranko Crni Đurišić, nakon što je odustao od kandidature za predsjednika Crne Gore

Jelica Kurjak

Bivša ambasadorica Srbije u Rusiji:

- Niti je Rusija danas spremna, niti ima snage da, uz Siriju i Ukrajinu, počne nešto ozbiljnije da radi na zapadnom Balkanu. Ona će deklarativno vršiti pritisak na Srbiju, možda će nešto uraditi i na polju

energetike, ali ona neće ići dalje, jer trenutno na Balkanu, sem Srbije, ona nema prijatelja.

(RSE)

Vojko Obersnel

Riječki gradonačelnik iz redova SDP-a:

- Ne mogu zamisliti situaciju u kojoj bi se netko u Njemačkoj usudio reći da se u 'iznimnim slučajevima'

može koristiti 'Sieg Heil'.

(Portal Novosti)

Dragan Bursać

Bosanskohercegovački novinar i kolumnista, dobitnik Evropske nagrade za novinarstvo:

- Mi permanentno živimo 1993. godinu, nažalost. Mi permanentno izvlačimo demone prošlosti, umjesto da izvlačimo ljude iz prošlosti.

(RSE)

Srećko Horvat

Hrvatski filozof:

- U Europskoj uniji nemamo razvoj, a kamoli održivi razvoj, nego imploziju. Kriza koja tek dolazi, ako je na vrijeme ne

zaustavimo, neće biti samo kriza nego građanski rat koji se već nazire na ulicama Europe, od terorizma do fašističkih skupina koje marširaju i ubijaju izbjeglice.

(Globus)

Sanja Šprem

Predsjednica Sindikata hrvatskih učitelja:

- Od niskih plaća se ne može dostojanstveno živjeti... Nepoštivanje struke i loš položaj u društvu doprinose urušavanju sustava. Situacija je alarmantna, sustav puca po šavovima, a

nervozu u zbornicama i nepovjerenje u sustav rastu iz dana u dan.

(Portal Novosti)

Elvio Baccarini

Etičar i politički filozof s riječkog Filozofskog fakulteta:

- Notorno je da je cijepljenje iskorijenilo neke opake bolesti. S jedne strane, pojedinac koji odbija cijepljenje u sustavu koji dovoljno dobro funkcionira, uživa u blagodatima, a da tome ne doprinosi, slično kao utajivač poreza koji uživa u javnim uslugama, a da tome ne doprinosi pravično.

(Novi list)

Bojan Zulfikarpašić

Jedan od najznačajnijih evropskih džez pijanista:

- Naravno da je mnogo lakše ostati u sredini u kojoj si se rodio i odrastao, ali ako te ta sredina

više sputava nego što ti pomaže, ili ostaješ da bi sredinu promenio ili, kao većina ljudi s Balkana - put pod noge.

(Blic)

Nerzuk Ćurak

Profesor na Fakultetu političkih nauka u Sarajevu

- Nedavno sam rekao da je ključni resurs moći u našem društvu glupost. Mi smo se navikli na to da je nenormalno ono što je normalno, a da je normalno ono što je nenormalno. Kao društvo smo se navikli na nisku razinu demokratske političke kulture što implicira da smo se navikli i na nisku razinu kompetencije ljudi koji se bave politikom.

(Interview.ba)

Duško Ljuština

Zagrebački kulturni menadžer:

- Mi smo zemlja u kojoj se svaki dan nečemu iščuđavamo. U EU smo ušli kao da smo pali s Marsa, kao da nismo znali da kada uđemo u EU, kada ne moramo proći sto procedura da bi se zaposlili u Njemačkoj, da će radnici koji imaju plaću 500 eura sutra otići raditi za 3.000 eura.

(Novi list)

RINGO STAR

Bubnjar Beatlesa nakon što je odlikovan redom viteza za doprinos u muzici:

- Jako sam sretan, orden ću nositi svaki dan za vrijeme doručka.

(Jutarnji list)

SINTIJA NIKSON

Zvijezda serije „Seks i grad“:

- Volim New York i danas objavljujem svoju kandidaturu za guvernerku. New York je moj dom. Nisam nikad nigdje drugdje živjela. Nešto se mora promijeniti.

(tportal.hr)

MARIJA HESE

Španska umjetnica predstavljajući knjigu „Frida Kalo - Jedna biografija“ za koju je radila i tekst i ilustracije:

- Pomalo me plaši kada je nazivamo pop ikonom, čini mi se da se tako njeno delo i ona olako komercijalizuju. Ne bih se usudila da kažem da je ikona. Po meni, ona je pre svega žena koja je živela atipičan život za vreme u kojem se rodila i dela nije stvarala radi zarade, već da bi na taj način svoju dušu podelila sa još nekim.

(Blic)

KRALJICA

Plaćanja na rate

BEZ KAMATE SVUDA U SVIJETU!

**HIPOTEKARNA
BANKA**

Vama posvećena

UKUPNI TROŠKOVI ZA KORIŠĆENJE KARTICE:
mjesečna naknada 0,50 €

NAKNADA ZA KUPOVINU NA RATE:

- ✓ Na 6 mjesečnih rata za iznose **do 300 €**
Naknada za transakcije do 300 € je 2,00 € fiksno po rati
- ✓ Na 12 mjesečnih rata za iznose **preko 300 €**
Naknada za transakcije veće od 300 € je 3,00 € fiksno po rati

19905 www.hb.co.me

Novi skandal s mesom u EU

Nova afera s prodajom mesa starog 12 godina trese Belgiju, Holandiju, Luksemburg i Veliku Britaniju. Vlasti u Belgiji, pre nekoliko dana, zatvorile su klanicu domaće kompanije *Veviba*, koja je falsifikovala podatke o roku trajanja mesa i u mesne proizvode stavljala klanični otpad. Sumnja se da je ovo meso stiglo i do Kosova.

Da skandal bude veći, otkriveno je da je bilo prevara i s organskim mesom, koje je mešano s onim proizvedenim na konvencionalan način. Belgijski ministar poljoprivrede **Denis Dukarme** izjavio je da je ova firma stavila finansijsku korist ispred zdravlja potrošača, zbog čega ih je klasifikovao kao „mafijašku kompaniju“. Inače, ova firma na

zvaničnom sajtu navodi da su specijalizovani za goveđe meso, s dnevnim isporukom od 40.000 pakovanja.

„Kontrola još nije potpuno završena zbog količine mesa koje su zatečene u hladnjačama. Ali već sada znamo da 70 odsto uzoraka nije bilo u skladu s propisima o bezbednosti hrane“, rekao je Dukarme.

Mediji izveštavaju da su dva najveća trgovinska lanca u ovoj zemlji *Delez* i *Koliruit* – uklonili meso firme *Veviba*, odnosno da su prekinuli čak i sve komercijalne odnose s grupom *Verbist*, liderom u ovom sektoru na tom tržištu, čiji je i *Veviba* deo.

U međuvremenu su kontrole pojačane i u drugim članicama, a predstavnici Ministarstva poljoprivrede u Berlinu saopštili su da Nemačka nije pogođena. Sistem na brzo upozoravanje na nebezbednu hranu (RASFF) je još pre desetak dana na zvaničnom

sajtu objavio ovu informaciju, posle čega je usledila i zvanična kontrola u marketima.

Belgijski inspektori su, inače, u klanici ovog proizvođača iz 2.000 paleta s mesnim proizvodima, spremnih za transport, uzeli 200 uzoraka – od toga čak 133 nisu bila u redu. Ustanovljeno je da je mleveno meso pripremano od klaničnog otpada. Većina etiketa na pakovanjima *Vevibe* bila

je pocepana, a godina proizvodnje prepoznatljiva samo na nekim deklaracijama.

Još jedno od otkrića ove akcije jeste da je meso proizvedeno pre 12 godina iz klanice firme *Veviba* izvezeno na Kosovo. Prema pisanju holandskih medija, kosovska inspekcija za hranu je još 2016. na ovo upozorila Belgijsku agenciju za bezbednost lanca hrane (Afscs).

Iako je belgijsko pravosuđe pokrenulo istragu, predmet je bio u fioci do pre mesec dana, kada je slučaj ponovo pokrenut. Ministar poljoprivrede je takođe ošto kritikovao belgijsko pravosuđe kome je trebalo više od godinu dana da pošalje inspekciju u ovu kompaniju iako su imali dokaze šta se tamo događa.

U ovaj slučaj uključila se i stručna javnost, a najviše iznenađuje mišljenje neimenovanog profesora s belgijskog univerziteta u Gentu, koga su citirali svi lokalni mediji. On je izjavio da „zamrzavanje mesa tokom perioda od 12 godina ne mora da predstavlja rizik po zdravlje“, ali da bi se izbegla i najmanja opasnost, hlađenje ne bi smelo da se prekida i meso mora stalno da bude na temperaturi od minus 18 stepeni Celzijusa.

Kako prenose evropski mediji, ovaj slučaj podseća na prošlogodišnji skandal s fipronilom u jajima. Tada se takođe saznalo da su belgijske vlasti dugo znale za kontaminaciju jaja pesticidima. I tada je prvobitno rečeno da je pogođen samo mali broj zemalja – među kojima nije Nemačka – da bi se kasnije ispostavilo da su širom Evrope – pa i u Nemačkoj – u prodaji bili milioni potencijalno kontaminiranih jaja.

Izgleda da postoji ozbiljan strah da se i ovaj slučaj neće tek tako okončati. Italija je u kobasicama iz Španije pronašla salmonelu, kao i Nemačka u zamrznutom pilećem belom mesu iz Brazila. Belgija je, takođe, poslala još jedno upozorenje na prisustvo ove opasne bakterije u konjskom mesu domaće proizvodnje. Iz Francuske su poslali obaveštenje o prisustvu jedne vrste salmonele u zamrznutim pilićima iz Poljske, koji su na ovo tržište došli preko Španije.

Danska je prijavila kampilo bakteriju u pilećim prsima iz Francuske. Stiglo je još nekoliko obaveštenja o problematičnom pilećem mesu iz Poljske. Ovo nije kraj izveštajima s evropskog tržišta mesa.

Politika.rs

Belgijska kompanija *Veviba* falsifikovala podatke o roku trajanja mesa i u mesne proizvode stavljala klanični otpad

Sto protiv jednoga

Ozjave pred tužiocem dali su mještani Ulotine **Dragoslav Vulević, Rade Vlahović, Vladica Šoškić, Danilo Šoškić, Slaviša Šoškić i Bratislav M. Vlahović.** Oni su negirali krivicu i zaprijetili da će podnijeti kontraprijavu.

Vlasnik preduzeća **Momo Jokić** takođe iz tog sela, stavlja im na teret da su počinili krivična djela oštećenje tuđe stvari, krađa, samovlašće i nasilničko ponašanje. Lijepo sročeno.

„Niko od nas nema čak ni prekršajnu kaznu. Nismo znali ni gdje je tužilaštvo, a on nam na teret stavlja ovakva krivična djela. On, koji je uništio šumu, puteve i izvore“, kaže Vladica Šoškić.

Mještani Ulotine pričaju da Jokić ne samo što uništava šume, već je kao poznati stečajni upravnik u stečaj i likvidaciju poveo pola sjevera Crne Gore, a sada, kako ističu, želi da „uvede stečaj“ i u njihovo selo.

„To mu nećemo dozvoliti. Naše selo i naše šume, izvori i rijeke ne mogu biti ničija privatna prćija. To su naši preci stotinama godina čuvali i

Mještani sela Ulotina kod Andrijevice, njih šest probranih, saslušani su u Osnovnom državnom tužilaštvu u Beranama po prijavi privatnog preduzeća 19. decembar, kojem već više od godinu ne dozvoljavaju ulazak u šumu i eksploataciju drveta iz zaštitnog pojasa na planini Zeletin

sačuvali, a on bi sada da uđe u šumu i reže kao da mu je babovina“, kaže **Dragoslav Vučeljić.**

Vučeljić navodi da je Agencija za zaštitu životne sredine po zahtjevu mještana sačinila elaborat, koji je pokazao da sječa nije prčinila štete zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva, ali da je zato potrebno sanirati posljedice erozije i klizišta, te ozbiljnije pristupiti rješavanju problema vodoizvorišta, drugim riječima privremeno zaustaviti šumske radove.

„Pojedini djelovi tog elaborata

mogu koncesionaru ići na ruku. Trenutno je snijeg i ne može početi da siječe, ali mi poručujemo da smo spremni na dalji otpor, iako još ne znamo kakav je stav zauzelo tužilaštvo“, kaže Vučeljić i dodaje da koliko kod je koncesionar i njihov komšija uporan, mještani su još uporniji.

„Njemu neka odobravaju. Mi ćemo stajati koliko god bude potrebno i nećemo mu dozvoljavati da uđe u šumu“, kažu Uločani.

Oni su podsjetili da se radi o šumi u gazdinskoj jedinici Piševska rijeka

Mještani tvrde da bi nastavak sječe šume donio velike probleme lokalnom stanovništvu, s obzirom na to da se radi o rastinju koje je vjekovima štitilo Ulotinu od sniježnih lavina i drugih elementarnih nepogoda s vrhova Zeletina

– Zeletin, odjeljenja 25 i 26, koja, kako su naveli, predstavlja zaštitni pojas iznad njihovog, i još nekoliko sela na tom području.

Mještani tvrde da bi nastavak sječe šume na ovom potezu donio velike probleme lokalnom stanovništvu, s obzirom na to da se radi o rastinju koje je vjekovima

„Naši preci su još od davnina brižno vodili računa o ovom zaštitnom pojasu, koji se nalazi ispod golog kamenitog brda, znajući šta on znači za Ulotinu”, kažu oni.

Mještani ukazuju na nespornu činjenicu da bi sječa šume u potpunosti poremetila i vodoizvorišta s kojih se selo napaja vodom i da bi

Time su se Uločani pridružili pobuni velikog broja stanovnika sjevernih opština koje traže da se onemogući nemilosrdna eksploatacija svih prirodnih resursa ovog dijela države, bez ikave koristi za lokalno stanovništvo.

Zeletin je velika planina koja pripada masivu Prokletija, a proteže

se od Andrijevice, odnosno andrijevičkog sela Kuti, pa sve do Gusinja. Prirodnjaci ističu da je ova planina jedan od najočuvanijih biodiverziteta u Crnoj Gori, jako interesantnog reljefa, na kojem se neprestano smjenjuju litice i grebeni, vrtače i jaruge, pašnjaci i lokve, listopadne i zimzelene šume prepune atraktivnih stogodišnjih stabala.

Na čitavom sjeveru Crne Gore ogromno blago od posječene šume sliva se u džepove moćnih pojedinaca koji za sobom ostavljaju devastirane prostore i uništene puteve.

Ovih dana aktualna je priča o tome kako u Rožajama koncesije godinama dobijaju ljudi koji nerijetko i ne žive u Crnoj Gori. Zatim ih samo preprodaju na Kosovu ili u Albaniji i ostvaruju ekstraprofit.

Ni poslije toliko vremena nije dobio epilog ni slučaj beranskih privatnih drvoprerađivača, koji ne rade godinama, jer koncesije na šume dobijaju samo dva-tri privilegovana tajkuna koji obrću sa šumskom građom milione eura. I preturaju iz džepa u džep, iz posla u posao, iz izbora u izbore.

Uločanima je dozlogrdilo. Momo Jokić prevršio je mjeru. Sjekao je svuda gdje se moglo sjeći i sada je došao u rodno selo da prisvoji stoljetnu šumu na Zeletinu. Bez imalo srama.

„Neće biti da smo nas stotinu krivi, a on jedan ispravan. Ovo što je uradio sa podnošenjem krivične prijave, samo je pripremanje terena da bi mogao uz asistenciju policije da uđe u šumu. Neće proći“, poručuju mještani Ulotine, dok čekaju da se izjasni tužilac.

Tufik SOFTIĆ

šttilo Ulotinu od sniježnih lavina i drugih elementarnih nepogoda sa vrhova Zeletina. Opominju da će ukoliko njihovim zahtjevima ne bude udovoljeno i dalje blokirati put koji preko njihovih imanja vodi do šume. Taj put siječe čak dvanaest privatnih posjeda.

„Obavještavamo nadležne institucije da ćemo svim raspoloživim sredstvima stati u zaštitu šume iznad našeg sela, koju je država dala koncesionarima na korišćenje. Uradićemo to jer mi ne smijemo dozvoliti da se taj zaštitni pojas uništava. Ovaj šumski pojas štiti da se sa visokih planisnkih vrhova sniježne lavine ne sruče na sela”, kaže Rade Vlahović.

Mještani Ulotine, njih oko stotinu, prije više od godinu započeli su blokadu puta koji vodi prema planini Zeletin.

„Mi smo o svemu ranije obavijestili policiju, sve domaće institucije i upoznali međunarodnu zajednicu“, pričaju mještani. Oni tvrde da bi svaka dalja sječa šume iznad ovog sela predstavljala ekocid nad prirodom.

Uločani su se pridružili pobuni velikog broja stanovnika sjevernih opština koje traže da se onemogući nemilosrdna eksploatacija svih prirodnih resursa ovog dijela države, bez ikave koristi za lokalno stanovništvo

došlo do ugrožavanja rijetkih divljih životinjskih vrsta.

Vučeljić je *Monitoru* dostavio i video materijal o štetama koje je do sada napravio koncesionar, o tome kako su šume i izvori izgledali prije ulaska mašina, a kako izgledaju danas.

„Koncesionar je do sada izvođeci radove u odjeljenju 24 narušio i poremetio pojedina vodoizvorišta. Ako bi se nastavila sječa na ovom području, gradnjom puteva i takozvanih vlaka, zatim korišćenjem raznog goriva i maziva, došlo bi i do ugrožavanja svih izvora pitke vode s kojih se mještani snabdijevaju”, poručuju mještani.

KOLAŠINCI ČUVAJU PRASTARU IGRU OD ZABORAVA

Prsten, takmičenje u pronicljivosti

U bilo kojem kolašinskom selu, gdje se još igra „prsten”, mještani će tvrditi da, baš oni, najbolje znaju i pamte pravila tog svojevrsnog takmičenja u nadmudrivanju, duhovitim opaskama, vještini ruku i pronicljivosti. Igra se sastoji od skrivanja, odnosno pronalaženja zlatne burme, sakrivene ispod kapa ili vunениh čarapa. Na pod se prostire ćebe da prsten ne bi zveckao na tvrdoj podlozi i na taj se način olakšalo nalaženje. Broj onih koji učestvuju nije ograničen, mada je najbolje, tvrde iskusniji igrači, kad ih je po pet ili šest u jednoj grupi. Pravila su, uglavnom, slična u svim krajevima kolašinske opštine. Igra se tako naziva, s izuzetkom Vasojevića, gdje je zovu „koze”.

„Vrlo je teško pod budnim okom iskusnih protivnika uspješno sakriti prsten. Oni motre na pokrete ruke i izraza na licu. Proučavaju moje poteze, prisjećaju se pod kojom čarapom sam ranije sakrivao. Analiziraju mi navike. S druge strane, ja moram da ih nadmudrim. Trudim se da ‘pročitam’ kako oni razmišljaju, kakve će im biti prognoze, pa postupam suprotno od toga”, objašnjava jedan iskusniji igrač.

Igrači iz protivničke ekipe, nakon što „krijač” završi, imaju za cilj da odrede („išile”) koje su čarape „boš” (one ispod kojih nije prsten), a koja je „ambar” (čarapa ispod koje smatraju da je sakriven). Po pravilima, mogu odmah da „ambarišu”, to jest odrede mjesto gdje je sakrivena burma ili da, odbacivanjem jedne po jedne „boš” čarape, svedu izbor na dvije.

U kolašinskom kraju po selima još se duge zimske noći prekraćuju prastarom igrom, poznatom pod nazivom „prsten”. Ideja da se ta igra ponudi turistima, čeka realizaciju. U Zborniku Etno kampa opširan naučni rad posvećen je upravo toj vrsti zabave, koja je dio lokalne tradicije

U slučaju da se prsten nađe od desete do druge čarape, poeni se pišu protivnicima i oni ponovo skrivaju prsten. Kada je pogađanje uspješno, igrači te ekipe „uzimaju prsten“, to jest „kriju“.

Igra se do 101 poen. Broj bodova u stvari je broj čarapa koje su preostale nakon što su protivnici neuspješno pogađali gdje je burma skrivena. Nekad je igra dinamična, a ukoliko je „krijač“ suviše dobar, postaje dosadno jer protivnici nikako ne uspijevaju da pogode, pa se igra oduži. Stara igra, koja je poznata još u nekim zemljama u regionu, učesnicima omogućava druženje, mnogo smijeha i zanimljivih razgovora, ali i potpuni bijeg od svakodnevice. Nijedan od igrača tokom višesatnog takmičenja, tvrde, ne baci pogled na televizor, a rijetki

uzmu u ruke mobilni telefon.

„Ne pamtim da smo se kada posvađali. Dok igramo bude ponekad i grube šale, ali nikada ne potenciramo, recimo, dnevno-političke teme i razlike. Ovo je svojevrsan bijeg od svakodnevice i problema. Jeste zabava, ali je potrebna ozbiljna koncentracija i pažnja. Takođe, poželjno je i da saigrači budu što duhovitiji“, objašnjavaju u selu Drijenak, gdje godinama „zakazuju prsten“.

Rukovodilac KUD-a **Davor Sedlarević** nedavno je u Zborniku Etno kampa napisao i opširan naučni rad, koji objašnjava otkuda i od kada „prsten“ u kolašinskom kraju.

„U najstarija vremena, kojih se kazivači sjećaju, za ovu igru korištene su crnogorske kape, potom rukavice, čarape, ćirake, fildžani, ponjave ili

struka (dio crnogorske nošnje) i štap, koji služi za pomicanje kapa... Tokom istraživanja, uočili smo da od kraja do kraja postoje različita pravila, ali se ona drastično ne razlikuju“, kaže Sedlarević.

Davno, naglašava on, dosljedno je poštovano pravilo da se prsten krije ispod kapa. Vremenom, zbog gubljenja značaja kapa, počele su da se koriste i čarape. Nagrada za pobjednike, odnosno za one koji su izgubili u igri, može biti različita.

„Recimo, krajem prethodnog vijeka igralo se u 'karećenje', - kažnjavanje igrača iz protivničke ekipe. U tome su Rovčani bili izuzetno kreativni, pa je jedna od kazni bila izlazak ispred kuće i blejanje, lajanje na zvijezde... Međutim, nikada se nije pretjerivalo u „karaćenju“, jer se nije znalo ko će sljedeći biti poražen“, kaže Sedlarević.

On pretpostavlja da je igra turskog porijekla jer se neki turcizmi još koriste. U svom radu navodi i da se u početku, vjerovatno, igralo u dobit, to jest u koze. Ta životinja, kaže on, u siromašnim krajevima predstavljala je nekada pravo bogatstvo, pa je i ulog u igri bio značajan. Već odavno „prsten“ je samo zabava.

„Ako je, sudeći prema terminu 'koza', koji označava poen, ta domaća životinja bila dobit, onda je ulog bio veliki i bio je potreban značajan povod, kao i velika hrabrost da se započne igra. Pobjednici bi popravili svoj imetak, a poraženi bi bili izloženi poruzi“, kaže Sedlarević.

On napominje da su oni koji dobro skrivali ili pronalazili prsten bili pronicljivi i staloženi. Jasno je, kaže on, da su takvi ljudi bili izuzetno poštovani u društvu. Takvi ljudi su, često i birani za plemenske glavare.

„Njihova riječ se poštovala i mogli su riješiti razne sporove u selu. Od njih se tražilo da procijene

Stara igra, koja je poznata još u nekim zemljama u regionu, učesnicima omogućava druženje, mnogo smijeha i zanimljivih razgovora, ali i potpuni bijeg od svakodnevice. Nijedan od igrača tokom višesatnog takmičenja, tvrde, ne baci pogled na televizor, a rijetki uzmu u ruke mobilni telefon

Nikad se nismo posvađali. Dok igamo bude ponekad i grube šale, ali niko ne potencira dnevno-političke teme i razlike. Ovo je svojevrsan bijeg od stvarnosti i problema. Jeste zabava, ali je potrebna ozbiljna koncentracija i pažnja. Takođe, poželjno je i da saigrači budu što duhovitiji, objašnjavaju u selu Drijenak

ko govori istinu u konfliktnim situacijama između saplemenika. 'Presten' je zabavna igra, ali s izuzetno izraženim psihološkim momentom". objašnjava Sedlarević.

Jedna od lokalnih legendi govori baš o značaju te igre u nastojanju mještana da sprovedu svoju volje nasuprot kralju Nikoli. Kralj je, navodno, postavio u jednom kolašinskom selu serdara, koji nije bio po volji saplemenika. Na njihovo protivljenje gospodar je rekao „očete, božja vi vjera, biće serdar dok ne probleji”. Domišljati mještani iskoristili su upravo „prsten” da sprovedu svoj naum.

„Jednom prilikom, serdar je u 'prstenu' bio poražen, a kazna mu je bila da izađe ispred kuće i da bleji. Pročula se priča da je 'problejao serdar'. Nakon toga, kralj ga je smijenio”, piše rukovodilac KUD-a u svom radu.

„Cilj nam je da ovo bude dio kolašinske originalne ponude turistima. Igra je vjekovima opstala i nije izgubila na zanimljivosti kod mještana. Iako izgleda jednostavna, vrlo je kompleksna i zahtijeva i vještine i pažnju, pa smatramo da bi bila zanimljiva i onima koji nikada za nju nijesu čuli”, kažu u Centru za kulturu.

Dragana ŠĆEPANOVIĆ

LJUDI, ŽIVOTINJE I ZAKONI

Objesio mrtvog otrovanog psa u znak protesta

Slučaj Milorada Draškovića koji je protestujući zbog nereagovanja policije svog otrovanog psa okačio na trijem aktuelizovao je pitanje postupanja nadležnih organa u suzbijanju nasilja nad životinjama

Pas obješen o trijem kuće, čija je fotografija objavljena na društvenim mrežama i u medijima, uznemirio je javnost, ali po svemu sudeći bijes usmjerio na krivu stranu.

Osamdesetogodišnji **Milorad Drašković** iz Gornjeg Polja kod Nikšića, uznemiren je i povrijeđen optužbama da je on ubio svog psa. Za *Monitor* je ispričao da je životinju koju mu je neko otrovao vezao za nadstrešnicu u znak protesta zbog izostanka reakcije policije na ubijanje njegovog ljubimca i da, kako kaže „svoje pogano djelo” vide oni koji su ga otrovali

„Nije prvi put da su mi otrovali psa”, kaže Drašković. „Prvo su pse ubijali vatrenim oružjem, pa su evo počeli otrovom”.

Kada je prijavio raniji slučaj ubistva psa, policajci su mu dali prigodan savjet. „Inspektor je tada došao kod mene i rekao mi da oni imaju zapisnike i priznanja onih koji to rade, kao i da imaju osnova da ih predaju tužiocu. Međutim, savjetovano mi je da, kako se ne bi

produbljivala mržnja sa komšijama, ostavim to tako, pa ako se ponovi onda da reagujem”, kaže Drašković.

Odmah nakon što mu je ponovo otrovan pas, on je obavijestio policiju. Ovaj put su mu rekli da nemaju vremena da se time bave. Kada je zahtijevao da ga povežu sa organizacijama koje se bave zaštitom životinja, iz policije su mu rekli da nemaju njihov kontakt.

„Ja sam sad glavni krivac, ja sam monstrum. Tražio sam u *Telekomu* listing poziva kako bih dokazao da sam odmah prijavio policiji i da sam zvao i Komunalnu”, objašnjava Drašković. Oni koji su ga osuđivali po društvenim mrežama i u medijima nikada ga nisu kontaktirali kako bi provjerili o čemu je riječ.

Direktor NVO *Prijatelji životinja* Podgorica **Dragoje Vlahović** razgovarao je sa Upravom policije gdje su ga upoznali sa slučajem obješenog psa. „Nažalost, takav čin je stvorio negativnu sliku koja je otišla u javnost. U svakom slučaju, čak i takav odnos podliježe krivičnoj odgovornosti, mada bi po našem mišljenju trebalo pronaći i

Sterilizacija lutalica – obaveza ili opcija

Program *Uhvati, steriliši i pusti*, koji je podržala Svjetska zdravstvena organizacija, predstavlja human način rješavanja problema pasa lutalica. Ovim se podrazumijeva sterilisanje, vakcinisanje i čipovanje pasa. Na ovaj način bi se napuštenim i izgubljenim životinjama pronašao vlasnik, a one koje ostanu neudomljene bile bi vraćene na ulicu ne predstavljajući potencijalnu opasnost za ljude.

Uprkos činjenici da je ovaj program jeftin i lako primjenljiv, on još nije zaživio u Crnoj Gori u mjeri u kojoj bi predstavljao obavezu, a ne opciju, za šta se zalažu udruženja koja se bave zaštitom životinja.

kazniti osobu koja je otrovala psa”, kaže Vlahović za *Monitor*.

Ovo nije jedini slučaj zlostavljanja i ubijanja životinja koji je šokirao javnost u posljednjih nekoliko mjeseci.

U januaru je na društvenim mrežama objavljena fotografija mačke iz Meljina koja je vezana i bačena živa u more kako bi poslužila krivolovcima kao mamac za hobotnice. Mjesec ranije ista je sudbina zadesila i psa iz Tivta,

a rješavanje ovog problema završeno je gdje je i počelo – u komentarima po društvenim mrežama.

Početkom godine region je obišla vijest o mučenju psa u Petnjici, za šta je optuženi **Minas Adrović** kažnjen sa 300 eura. Mnoge organizacije koje se bore za zaštitu životinja negodovala su zbog ove presude koja je, po njihovom mišljenju, preblaga.

Oštru kritiku ljubitelja životinja izazvala je i presuda Podgoričaninu

Božidaru Popoviću koji je zbog vješanja psa lutalice na Marezi prošle godine kažnjen sa 240 sati društveno korisnog rada.

Aktivisti koji se bore za prava životinja povodom ovog slučaja organizovali su protest pokušavajući da skrenu pažnju javnosti i nadležnih na nasilje nad životinjama.

Zlostavljanje životinja regulisano je Zakonom o zaštiti i dobrobiti životinja. Za vješanje i slična djela kojima se ugrožava bezbjednost životinja predviđena je novčana kazna od dvadesetostrukog do dvjestastrukog iznosa najniže cijene rada u Crnoj Gori. Takođe, Krivičnim zakonikom Crne Gore ubijanje, povređivanje i mučenje životinja može se kazniti novčano ili zatvorom do jedne godine.

Sudeći po rijetkim procesuiranim slučajevima i simboličnim kaznama, zakon životinje štiti samo na papiru.

Udruženju *Ljubitelji životinja Podgorica* smatraju da (ne)primjenjivanje zakona motiviše počinioce na zlostavljanje. „Pravosudni organi daju vjetar u leđa zlostavljačima, jer većinu naših krivičnih prijava odbace kao neosnovane. Samo rijetki počinioци budu procesuirani, a na kraju završe sa preblagim kaznama”, ističe Vlahović.

On smatra da veliku prepreku u suzbijanju nasilja nad životinjama i rješavanju sudbina pasa lutalica prave i lokalne samouprave. „One ne prepoznaju program *Uhvati, steriliši i pusti*, koji je podržan od Svjetske zdravstvene organizacije, a jedini se pokazao kao dobro rješenje za smanjenje broja pasa na ulicama”, kaže Vlahović.

Iz Uprave policije do zaključenja ovog broja *Monitora* nisu dostavili odgovore na pitanja kako oni postupaju kada je riječ o suzbijanju nasilja nad životinjama, kao ni da li postoji evidencija prijavljenih i procesuiranih slučajeva.

Karavani prolaze. Pse muče i ubijaju.

Miljana DAŠIĆ

Sredinom ovog mjeseca svi faktori koji utiču da poplavi okolina Skadarskog jezera i delte Bojane su zakazali sastanak. Visoka temperatura vazduha dovela je do otapanja snijega na planinama, naglo su porasli vodotoci rijeka jadranskog sliva, prije svega Drima, glavne pritoke Bojane, a visoki talasi na moru su otežavali oticanje rijeke. Zbog potrebe pražnjenja punih akumulacija na Drimu, došlo je do ispuštanja velikih količina vode, pa je i to dramatično pogoršalo situaciju.

Poplavljena su ulcinjska sela u gornjem toku Bojane (Bore, Lisna i Fraskanjel), a dosta teško stanje je danima trajalo u čitavom području oko Skadarskog jezera. To se, prije svega, odnosi na Rijeku Crnojevića, Vranjinu i Virpazar, te dio Zete.

I situacija u regionu Skadra je teška. Oko pet hiljada hektara je pod vodom, 420 objekata je poplavljeno, mještanima pomažu vojska i policija. Rukovodstvo Skadra zatražilo je od

centralne vlasti da u ovom dijelu Albanije proglasi vanredno stanje, jer su ugroženi životi i zdravlje ljudi.

Poplave nijesu u našoj zemlji bile kao 2010/11., ali su dovoljne da se izvuku pouke za buduće djelovanje. Tako su, na primjer, sada građani mnogo ranije upozoreni na opasnost od poplava, a bila je i znatno bolja koordinacija nadležnih organa dviju država u borbi protiv ovog prirodnog hazarda.

Hazard kao sudbina

Nakon sedam godina Crna Gora se ponovo suočila sa poplavama. Na sreću, u mnogo manjim razmjerama nego tada, ali dovoljno da se još jednom testira spremnost institucija da reaguju

Pokazalo se da ključne stvari, ipak, nijesu odrađene, a malo je naznaka da će se nešto promijeniti u bliskoj budućnosti. Radi se o nužnosti rekonstrukcije ili, kako su ranije govorili iz Uprave za vode Crne Gore, intervencija na nasipima ili tzv. bentovima na obalama Bojane, te produbljivanja korita ove rijeke. Jer, prema mjerenjima albanskih stručnjaka, Bojanom sada može da otiče oko tri hiljade metara kubnih u

Građani su mnogo ranije upozoreni na opasnost od poplava, a bila je i znatno bolja koordinacija nadležnih organa dviju država. No pokazalo se da ključne stvari, nijesu odrađene, a malo je naznaka da će se nešto promijeniti u bliskoj budućnosti. Bojanom sada može da otiče oko tri hiljade metara kubnih u sekundi, dva puta manje nego prije 30 godina

sekundi ili dva puta manje nego prije 30 godina. „Bojana ima jako mali pad, a samim tim je otežano i pražnjenje Skadarskog jezera”, kaže **Dražen Burić** iz Hidrometeorološkog zavoda Crne Gore.

Profesor dr **Mihailo Burić** kaže da bi poplave, koje nanose ogromnu štetu žiteljima oko Skadarskog jezera, mogle postati prošlost ukoliko se izgradi tunel između Jezera i mora. „To se pokazuje kao tehnički i ekonomski najracionalnije rješenje. Skadarsko jezero je najveći hidrografski objekat crnogorskog kopna, nacionalni park i značajan ekonomski resurs. Promjenama vodostaja ono nanosi znatne štete stanovništvu, objektima i poljoprivrednom zemljištu. Zbog toga smatram da su se stekli uslovi da se definišu mogućnosti regulacije ‘velikog blata’, čije projektovanje i realizacija traju vjerovatno duže od svih projekata u Crnoj Gori”, ističe on.

Burić ocjenjuje da rješenje poplava regulacijom korita Bojane nije održivo. Prema njegovim riječima, na nekim mjestima, kao kod Fraskanjela, dno korita rijeke je čak oko 15 metara ispod nivoa mora, a na ušću u Jadransko more na dva-tri metra. Takođe, prokopavanje korita Bojane dovelo bi do promjene uslova toka i izmijenjenih erozionih dejstava, čime bi se ugrozilo ostrvo Ada.

Iz NVO *Zeleni* su saopštili da je na sceni nehtjenje i neznanje i crnogorske i albanske strane. „Poplavama je direktno ugroženo oko 400.000 ljudi na crnogorskoj i albanskoj stani. Ovakva stvarnost generiše materijalne štete i zagađenje poplavljenih površina – fekalnim i drugim vodama, za čiju će dekontaminaciju trebati duži vremenski period i značajna sredstva“, upozorili su iz ove organizacije civilnog društva i predložili formiranje zajedničkog projektnog tima dvije države kako bi se zaštitio ovaj veoma značajan

ekosistem.

Oni su naveli i niz mjera koje treba preduzeti kako bi se drastično smanjila opasnost od poplava:

Drima znatno nizvodnije od današnjeg ušća u Bojanu, izgradnja tunela na teritoriji Crne Gore (poželjni nivo Jezera – otvoreno more), kao ventila

Profesor dr **Mihailo Burić** kaže da bi poplave, koje nanose ogromnu štetu žiteljima oko Skadarskog jezera, mogle postati prošlost ukoliko se izgradi tunel između Jezera i mora. „To se pokazuje kao tehnički i ekonomski najracionalnije rješenje“. Burić ocjenjuje da rješenje poplava regulacijom korita Bojane nije održivo

usmjeravanje Drima u svoje prirodno korito od prije 1846, izgradnja poldera (brana) oko Skadarskog jezera i rijeke Bojane, regulacija i produbljivanje korita rijeke Bojane, ispravljanje meandera te rijeke i usmjeravanje

sigurnosti, za evakuaciju voda iznad poželjnog dogovorenog nivoa Skadarskog jezera.

Ideja, dakle, za rješavanje problema koje više od 160 godina imaju žitelji ovog područja ne nedostaje, a sve je više novih prirodnih hazarda. Tako smo krajem prošle sedmice imali ogroman plimski talas, uz jak južni vjetar i talase, koji su preplavili ulcinsku Veliku plažu i nanijeli dosta štete Starom gradu u Budvi, kao i ostalim mjestima na našem Primorju. Sva sreća je što je taj plimni val trajao tek jedan dan.

Vodeći hrvatski klimatolog za pomorce prof. dr **Mirko Orlić** kazao je da gradove i naselja uz jadransku obalu sve češće pogađa - meteocunami. „Takozvani meteorološki cunamiji ne nastaju nakon potresa kao klasični cunamiji, već zbog razlike u vazдушnom pritisku. Kada, dakle, olujni oblak ‘pritisne’ more stvori se veliki val, odnosno meteocunami“, tvrdi on. Orlić napominje da su se i pravi cunamiji u Jadranu događali u prošlosti.

„Poznato je da je visoki talas pogodio italijansku obalu Jadrana

Vodeći hrvatski klimatolog za pomorce prof. dr Mirko Orlić kazao je da gradove i naselja uz jadransku obalu sve češće pogađa - meteocunami. „Takozvani meteorološki cunamiji ne nastaju nakon potresa kao klasični cunamiji, već zbog razlike u vazdušnom pritisku“. On tvrdi da su se i pravi cunamiji u Jadranu događali u prošlosti

1627. godine, zna se da su potresi u Dubrovniku 1667. godine i Crnogorskom primorju 1979. godine takođe izazivali cunamije. Zbog relativno slabijih potresa, plićeg mora i niza drugih faktora ti valovi nijesu bili visoki kao na Pacifiku, ali, s druge strane, ako se cunami formira u Jadranu, puno brže udara u obalu te je pitanje bi li stanovnici imali vremena za evakuaciju u slučaju doista velike kataklizme“, upozorava prof. Orlić.

Pokazalo se to 11. septembra prošle godine u uvali Valdanos: voda se najprije povlačila, a onda odmah počela nadolaziti. Za par sekundi, nivo mora je porastao za 1,5 metar!? Ulcinjani koji su se zadesili u Valdanosu nijesu uspjeli da pomjere svoja auta sa obale. Opisujući ovaj slučaj kazali bi da je to bilo – čudo!

Poznati ulcinjski ekolog **Dželal Hodžić** ocijenio je da je taj fenomen zapravo bio „način odbrane prirode od antropogenog faktora“. Od čovjeka.

Mustafa CANKA

PROTESTI PROTIV BETONIRANJA PLAŽE U DOBROTI

Javni ili interes Prve familije

Protest će biti održan ispred kompleksa u izgradnji Dobrota palazzi, gdje je kompanija Serzman Incorporated iz Kotora, koja se dovodi u vezu sa Edinom Kolarevićem, sestrićem predsjednika DPS-a Mila Đukanovića, dobila dozvolu za projekat novog kupališta sa pješčanom plažom

U subotu, 24. marta građani okupljeni oko inicijative *Bokobran* održaće protest zbog, kako kažu, nasipanja plaže u Dobroti.

„To je samo jedna od priča o odnosu ove države prema vlastitom kulturnom i prirodnom naslijeđu. Javni interes pretpostavljen je interesima „prvih pojedinaca“, objašnjavaju.

Protest će biti održan ispred kompleksa u izgradnji *Dobrota palazzi*, gdje je kompanija *Serzman Incorporated* iz Kotora, koja se dovodi u vezu sa **Edinom Kolarevićem**, sestrićem bivšeg premijera i predsjednika DPS-a **Mila Đukanovića**, dobila dozvolu za projekat novog kupališta sa pješčanom plažom. Prema projektnoj dokumentaciji riječ je o nasipanju i izgradnji pješčane plaže površine 1000 kvadrata, u okviru koje je planirano da se na dvije armirano-betonske ponte napravi i plažni bar i VIP šank sa terasom. Sve to na mjestu gdje pješčane plaže nikad nije bilo.

Iz *Bokobrana* podsjećaju da ovakva „nova sporna i suluda gradilišta u zaštićenom prostoru“, u godini sprovođenja Akcionog plana za ispunjenje zahtjeva Komiteta UNESCO izrečenih u Istanbulu,

koji je Vlada Crne Gore donijela 2. februara 2017. godine, ukazuju samo na jedan zaključak.

„Vjerujemo da država djeluje s ciljem brisanja Kotora sa UNESCO liste, kako bi se moglo neometano nastaviti sa devastacijom prostora, jer kako drugačije objasniti da ni jedan od nadležnih organa nije i nema namjeru zaustaviti suludu betonizaciju Boke i pretvaranje njene obale u rivijeru?!“, kažu oni. „Ako se Kampu u Dobroti, gdje je već

Vjerujemo da država djeluje s ciljem brisanja Kotora sa UNESCO liste, kako bi se moglo neometano nastaviti sa devastacijom prostora. Jer, kako drugačije objasniti da nijedan od nadležnih organa nije i nema namjeru zaustaviti suludu betonizaciju Boke i pretvaranje njene obale u rivijeru“, poručuju iz *Bokobrana*

• POVE-
ZUJE SE SA
PROJEKTOM
U DOBROTI:
Edin Kola-
rević

izgradnjom na mjestu nekadašnje šume načinjena nepovratna šteta u kulturnom pejzažu Boke, desi plaža koje nikada nije bilo, kako zaštititi bilo koju drugu lokaciju?“, pitaju se oni.

„Izgradnja kupališta potpuno će izmijeniti izgled dobrotanske obale, što nije u skladu sa Zakonom o zaštiti prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora, koji zabranjuje mijenjanje postojeće linije i nasipanje morske obale, osim u slučaju njene rehabilitacije i revitalizacije. Međutim, pored toga takva nasipanja plaža su i najgora opcija izgradnje kupališta u zatvorenom ekosistemu Bokokotorskog zaliva, pošto unošenje pjeskovitog materijala izaziva zatrpavanje živog svijeta, zamućenje mora i još niz lančanih reakcija koje su izuzetno nepovoljne za živi svijet“, podsjeća doktorka **Vesna Mačić**, šefica Laboratorije za bentos i zaštitu mora u Institutu za biologiju mora. „Za mene je nepojmljivo da se daju dozvole za izgradnju nekih novih turističkih naselja, ne samo u Boki, nego uopšte u Crnoj Gori, a da se ne razmišlja gdje će ti ljudi da se kupaju“, kazala je Mačić.

Zbog svega navedenog zahtjev za nasipanjem plaže odbili su i najpozvaniji stručnjaci iz kotorskog Instituta za biologiju mora i negativno ocijenili Elaborat o uticaju na životnu sredinu za ovaj posao, ističući da saglasnost *Dobrota palazzi* nije smjela da dobije. Sa druge strane kompanija *Serzman incorporated* dobila je sve dozvole, pa i saglasnost na Elaborat o uticaju na životu sredinu koji su potpisima podržala četiri od sedam članova komisije koju je formirala kotorska Opština.

Predsjednik Opštine Kotor, **Vladimir Jokić** kaže da je komisija vraćala na doradu elaborat tri puta i da su na kraju morali da urade ono što im zakon nalaže.

„Kada se nađete u poziciji u kojoj svi organi koji su nadležni, kažu da je nešto u skladu sa planovima i preporukama koji su ranije doneseni, vi ne možete ništa drugo da uradite nego da postupite na način na koji vas zakon tjera. Poenta svega je da nije trebalo doći do tog elaborata. Da je neko usvojio DUP u kojem je predviđena plaža. Onda je neko rekao da je tu postojala plaža, a

svi znamo da nije“, kazao je Jokić novinarima.

Iz Uprave za zaštitu kulturnih dobara, na čijem je čelu **Anastazija Miranović** su u saopštenju naveli da je na tom mjestu postojala plaža potkrepljujući tako odluku da se projekat *Dobrota palazzi* odobri.

„Na lokaciji kupališta - plaže, pored ostataka ranijih (sada većim dijelom urušenih) plaža, na južnoj strani još uvijek postoji dio male pješčane plaže - žala, iako se pješčane plaže na strani Dobrote permanentno ispiraju i pijesak nanosi na suprotnu stranu zaliva. Konzervatorski uslovi su, uz primjenu obavezujućih smjernica datih DUP-om Dobrota i Planom objekata privremenog karaktera u zoni Morskog dobra 2016 – 2018. godine zauzeli stav da će uređen prostor javnog kupališta na dijelu obale predstavljati ambijentalno prihvatljivo savremeno rješenje kojim se zadržava propisana namjena prostora“, navodi se u saopštenju.

Zbog tako bahatog ponašanja povlaštenih podgoričkih vlastodržaca, ne samo po pitanju ovog projekta, već po pitanju permanentne devastacije Boke, kako navode iz inicijative *Bokobran*, subotnjim protestom se želi reći – „basta“ (lokalizam za „dosta je“).

„Mi, građani Boke, ne možemo gledati da nam se pred očima odigrava scenarij koji oduzima sve šanse za dostojanstven život naše djece, za istinski razvoj prostora. Ne pristajemo da nije do nas. Ne pristajemo da učestvujemo. Čutnjom učestvujemo i stoga više nećemo ćutati“, poručuju iz *Bokobrana*.

Inicijativu borbe protiv devastacije i betonizacije Boke je podržao i poznati hercegnovski umjetnik **Antonije Pušić**, alias Rambo Amadeus. On je u autorskom tekstu za portal *Herceg Novi Cool* stao u zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog naslijeđa Boke Kotorske i cjelokupnog crnogorskog primorja protivu se kratkoročnom razmišljanju i djelovanju zarad brzog profita.

Nebojša MANDIĆ

Povratak autokrata

U subotu u Peking, predsjednik Narodne Republike Kine **Si Đinping** dobio je gromoglasne ovacije u Velikoj dvorani naroda pošto je položio zakletvu na drugi mandat šefa najmnogoljudnije (1,4 milijarde stanovnika) države na svijetu. Samo nedjelju dana ranije zakonodavci su izglasali promjenu ustava i uklonili ograničenje predsjedniku i potpredsjedniku Republike na dva mandata. U nedelju u Moskvi, **Vladimir Putin** je izabran četvrti put za predsjednika Rusije pošto je ostvario ubedljivu izbornu pobjedu.

Brojni analitičari i ovim povodima ukazuju da su liberalne tendencije koje su se proširile svijetom posle raspada Sovjetskog Saveza početkom 1990-ih, sada u opasnosti. Istorija se nije završila kako je predvidio američki politikolog **Frensis Fukujama**, a neoautoritarizam ponovo maršira.

Po nekim od analitičara, ironično je što je upravo raspad Sovjetskog

Analitičari smatraju kako su liberalne tendencije koje su se proširile svijetom posle raspada Sovjetskog Saveza u opasnosti. Istorija se nije završila kako je predvidio američki politikolog Frensis Fukujama. Neoautoritarizam ponovo maršira

Saveza prije 30 godina obezbijedio podsticaj oživljavanju autokratskog vođe. Obećavši da će učiniti Rusiju ponovo velikom – u kombinaciji sa nemilosrdnim, političkim igrama – bivši pripadnik KGB-a počeo je dvodecenijsku vladavinu u Kremlju.

Putin, koji neprekidno vlada posljednjih 18 godina, ubedljivo je pobijedio na predsjedničkim izborima 18. marta. Osvojio je 76,69 odsto glasova, pri izlaznosti birača od 67,98 odsto. Ostaje najpopularniji političar, uprkos padu životnog standarda, korupciji u vladajućim krugovima i kršenju ljudskih prava. Iz trke je isključen, na osnovu

zakonskih tehnikalija, predsjednikov najopasniji konkurent **Aleksandar Navaljni**. Niko od ostalih kandidata nije predstavljao prijetnju Putinovom sistemu. Često se čuju objašnjenja da je kriza u odnosima Rusije sa glavnim međunarodnim partnerima, kada se koristi nuklearna retorika i demonstracija vojne moći, doprinijela Putinovom trijumfu. Putin još kod pristalica ima reputaciju čuvara reda i stabilnosti u zemlji, te nepopustljivog borca za ruske interese u svijetu.

Taj imidž se, kažu upućeni, lako stvara zahvaljujući kontroli nad televizijom, koja prikazuje isključivo pozitivnu sliku Putinovih aktivnosti a njegove

opponente opstruira. Putin gotovo i nije vodio predizbornu kampanju, nije učestvovao ni u TV duelu sa ostalim kandidatima. Iako u javnim nastupima nije iznio realistične predloge, ostavio je kod pristalica utisak da je posvećen socijalnim problemima. Obećao je poboljšanje stanja u zdravstvu i obrazovanju, te smanjenje siromaštva čak za 50 odsto. Računa se da među 140 miliona Rusa ima oko 20 miliona siromašnih.

Najpozitivniji utisak kod birača ostavila je promocija novih visokotehnoloških vidova naoružanja, koju je Putin priredio tokom dvočasovnog nastupa u parlamentu 1. marta. Njegov govor o stanju nacije faktički je postao glavni predizborni događaj. Izbori su upriličeni na godišnicu pripajanja Krima. Preko Krima je Putin je gradio imidž nacionalnog lidera, koji uživa veliko povjerenje u teškim vremenima nesporazuma sa zapadnim svijetom.

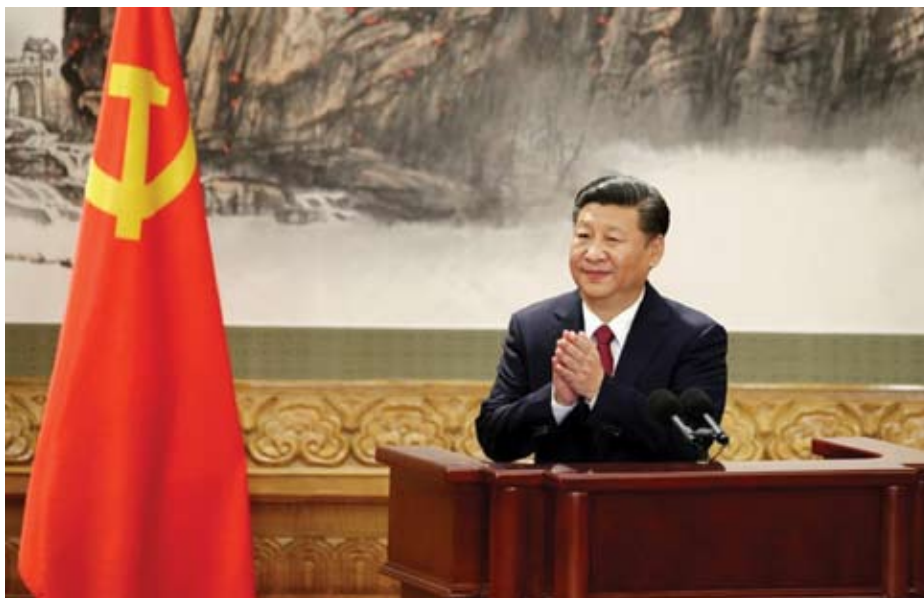
Ruski politikolog **Ivan Preobraženski** misli da će se rusko društvo suočiti sa još dubljom političkom i ekonomskom stagnacijom. Zemlja sve više postaje tvrđava pod opsadom, i to usljed Putinove politike. Već duže je u sukobu sa SAD-om, NATO, EU a u posljednje vrijeme posebno sa Velikom Britanijom, zbog napada nervnim agensom na bivšeg dvostrukog ruskog agenta **Sergeja Skripalja**, za koji vlasti u Londonu krive Kremlj. Po Preobraženskom, liberalni dio opozicije i nevladin sektor očekuju povećanje represija. „Usljediće politički procesi, te usvajanja novih represivnih zakona. Nivo blagostanja će se i dalje smanjivati, a socijalno nezadovoljstvo će rasti.“

Ovaj analitičar ne može da prognozira da li će to dovesti do protesta velikih razmjera. Lokalne proteste vlasti dobro znaju da uguše. Važan je faktor, po Preobraženskom, učešće Rusije u ratovima u inostranstvu, kao što su sukobi u Ukrajini i Siriji. Nije isključeno da će Rusija proširiti

hibridne ratove i na druge zemlje. Direktna vojni sukob sa SAD-om nije moguć, ali su mogući posredni sukobi u različitim regijama, gdje se interesi Rusije i Zapada preklapaju. U tom smislu ne može se isključiti jačanje napetosti i na Balkanu, prije svega u Bosni i Hercegovini i na Kosovu, smatra Ivan Preobraženski.

Poznati ruski ekonomista i publicista **Vladislav Inozemcev** smatra da Rusiju očekuje sve veća

Si Đinping je naslijedio dobro institucionalizovanu partiju sa monopolom nad socijalnim, političkim i vojnim resursima zemlje. Dakle, napredak neoautoritativnog svojstven je ne samo jednom čovjeku, već odražava mišljenje čitave partije

izolacija od svijeta, konfrontacija sa zapadnim partnerima, kao i ograničavanje sloboda. On navodi da Putinova Rusija na čudan način kombinuje moderne i arhaične osobine, otvorenost i fanatičnu opskurnost. Većina društva se

prilagođava okolnostima. Ta većina je osnov podrške Putinovog režima. „Osjećaj spoljašnje prijetnje, koju je Putin vrlo uspješno ugradio u svoju politiku, izaziva među stanovništvom samo jednu želju: da ne bude gore. Niko od glasača i ne očekuje poboljšanje ekonomske situacije. Mislim da su ekonomske rezerve dovoljne za održavanje ove situacije u narednih šest godina, ukoliko ne dođe do ozbiljnijeg sukoba“, kazao je Inozemcev.

Kolaps Sovjetskog Saveza temeljno je proučavan 5.800 kilometara istočno od Moskve, među političkom elitom u Kini. „Ključni razlog“, rekao je predsjednik Si „je bio taj što su izgubili ideološku bitku. U potpunosti su odbacili istoriju Sovjetskog Saveza i odrekli se Lenjina i Staljina. Pošto su izgubili ideološko jedinstvo, partijska organizacija je prestala da funkcioniše, a vojska da sluša partiju“, dodao je Si u govoru 2013, koji je početkom mjeseca ponovo objavio *Kiuši Džornal* najpoznatiji teorijski časopis Kineske komunističke partije (KKP). Uz

Sijev govor je dodat dio posvećen lekcijama koje se mogu naučiti iz raspada Sovjetskog Saveza

Si Đinping, šef države od 2013. bi mogao da postane jedan od najdugovječnijih na tom položaju. Nasuprot kritikama, skepticizmu

pa i strahu u inostranstvu i pojedinim krugovima u zemlji, da se Kina vraća u eru vladavine moćnika i kulta ličnosti, veoma visoka podrška usvajanju amandmana se u prvim analizama medija doživljava kao vrsta opšte podrške postojećem državnom rukovodstvu.

Samo proteklih pet godina ukupan domaći proizvod (BDP) Kine je rastao po prosečnoj stopi od 7,1 odsto; otvoreno je preko 66 miliona novih radnih mjesta u gradskim sredinama, i u zemlji sa 1,4 milijarde stanovnika, ostvarena je relativno puna zaposlenost; više od 68 miliona ljudi izvučeno je iz siromaštva; osnovno zdravstveno osiguranje trenutno pokriva preko 1,35 milijardi ljudi; lična primanja su porasla na godišnjem prosjeku za 7,4 odsto, nadmašujući privredni rast zemlje i stvarajući najbrojniju srednju klasu u svijetu od 400 miliona ljudi. Broj turističkih putovanja Kineza porastao je na preko 130 miliona.

Druga po veličini ekonomija u svijetu (12,84 biliona dolara) uplovila je u novu eru. Zemlja je spremna za izgradnju umjereno prosperitetnog društva u svakom pogledu, ne samo impresivnih ekonomskih pokazatelja. Američka firma za komunikacioni marketing *Edelman* objavila je tokom posljednjeg samita Svjetskog ekonomskog foruma u Davosu da ogromnih 84 odsto ispitanika iz NR Kine ima „povjerenje” u vladu.

Predsjednik Kine, titularni šef države nije najmoćnija ličnost u zemlji. Istinska izvršna vlast i autoritet leže u KKP, koja je sa preko 90 miliona članova brojnija od najmnogoljudnije evropske države Njemačke. Vlast KKP izvršava njen generalni sekretar - Si Đinping. U trojstvu Sijevih pozicija je i podjednako moćna funkcija predsjedavajućeg Centralne vojne komisije, za koju, kao i genseka, nema ograničenja mandata.

U ustav je ugrađen i amandman - Si Đinpingove misli o socijalizmu sa kineskim karakteristikama za novo

• VLADISLAV INOZEMCEV, POZNATI RUSKI EKONOMISTA I PUBLICISTA: „Rusiju očekuje sve veća izolacija, konfrontacija sa zapadnim partnerima i ograničavanje sloboda”

doba. Radi se o 14 teza, usvojenih na 19. kongresu koje su smjernica novog razvoja NR Kine. Glasanjem je uklesano liderstvo KKP u ustav i dodatno, učinilo neustavnim dovođenje u pitanje jednopartijskog sistema.

NNK je ozakonio i Nacionalnu kontrolnu komisiju, „politički organ” za suzbijanje korupcije unutar državne birokratije koja će imati ovlašćenja da istražuje sve zaposlene u javnoj upravi, uključujući i „nepartijce”. To se smatra važnim dijelom višegodišnje antikorupcijske kampanje koju vodi predsjednik Si. Tokom te kampanje kažnjeno je gotovo 1,5 miliona zvaničnika, među njima i nekoliko desetina visokih funkcionera i jedan bivši član svemoćnog Stalnog komiteta Politbiroa KKP.

Ironično je što je raspad Sovjetskog Saveza pre 30 godina obezbedio podsticaj oživljavanju autokratskog vođe - Vladimira Putina

Za razliku od Putina, Si je naslijedio dobro institucionalizovanu partiju sa monopolom nad socijalnim, političkim i vojnim resursima zemlje. Dakle, napredak neo-autoritarizma svojstven je ne samo jednom čovjeku, već odražava mišljenje čitave partije.

Neoautoritarizam, uz porast nacionalnih osjećanja, postao je dominantna sila u razgovorima unutar KKP. **Dejvid Šambou**, kineski ekspert na Univerzitetu Džordž Vašington u SAD-u je kazao da Kinom upravlja moćan čovek i mreža visokocentralitovanih institucija. „Sada možemo vidjeti da taj sistem naginje neototalitarizmu”, kazao je Šambou.

Analitičari vagaju da li je neoautoritarizam

najbolje rješenje za Kinu. Nekolicina zapadnih komentatora, uključujući Šamboua, dovode u pitanje opravdanost takvog kursa. „Autoritarni lideri su svakako pomogli Tajvanu, Južnoj Koreji i mnogim državama jugoistočne Azije i Latinske Amerike da lakše ekonomski uzlete. Međutim, Kina je danas daleko odmakla od početnog uzleta”, kazao je Šambou.

Po Šambou, Kina se suočila sa fazom „zamke dohotka osrednje razvijene zemlje” u novim industrijalizovanim ekonomijama. „Tada zemlja, pošto je zahvaljujućim prednostima dostigla izvjestan nivo BDP, počne da stagnira u razvoju. Da bi izašla iz te zamke potrebno je da NR Kina ostane otvorena za demokratiju”, kazao je Šambou.

Direktor moskovskog centra američke *Kanegi fondacije* **Dmitri Trenin** smatra da pošto globalni uticaj SAD-a slabi, a nadmetanje među državama jača, nacionalna rukovodstva dobijaju na značaju, njihovo odsustvo počinje da biva veliki nedostatak. „Slaba sadašnja rukovodstva u Evropi i SAD-u uveliko doprinose tamošnjim problemima”, smatra nekadašnji pukovnik sovjetske vojske.

Po Treninu sljedeća decenija će biti odlučujuća za sudbinu svih velikih sila. „Za rješavanje sudbinskih problema svake od njih, odlučujući će biti kvalitet nacionalnog rukovodstva”.

Milan BOŠKOVIĆ

KONTRAPUNKT

Znamo li nešto pouzdano o razlozima za takav život!? O njihovim razlozima? Ako su ih imali. I ako su ih, ova dva čovjeka, uopšte mogli imati!?

Kada ovo kažem, kada izražavam sumnju u samu mogućnost postojanja nečega tako arogantnog kao što su „lični razlozi“, dakle, motivi koji po definiciji imaju primarnu, određujuću, odlučnu ulogu u vođenju splava nazvanog naš život, bačenog u okean čiji talasi zapljuskuju samo obale smrti, splava nošenog nevidljivim strujama, usmjeravanog (‘usmjeravanog!’ – evo još jedne nedopustivo pretenciozne riječi koja znači malo ili, sva je prilika – nimalo! – kada se sva naša navigacijska moć svodi na groteskno smiješne i jadne zamahe nejakim rukama davljenika koji se grčevito drži tog splava, te krhke slamčice. Jedine koja nas, kako tako, još dijeli od tamnih dubina nad kojima bespomoćno pluta – kada to kažem, imam u vidu Lajbnicovu tvrdnju o postojanju subperceptivnih čestica ne samo u korpuskuluranom svijetu kao takvom, svejedno da li u sferi materijalnih objekata ili unutar molekula našeg tijela – nego i u sferi nematerijalnog, mentalnog, razumskog, jednako kao i emotivnog života – koje, iako izmiču i čulima i svijesti, djeluju presudno i na stanje tijela i na naše postupke („odluke“), determinirajući ih neumitno i bez ostatka!

Jedan od ta dva čovjeka je živio, najblaže rečeno, životom bjesomučnim, u kontinuiranom nizu katkad naizmjeničnih, češće simultanih orgijastičkih prepuštanja bahanalijama u alkoholu i seksu, da bi svoj životni splav potopio seansom dugom 22 dana i to nakon što mu je presađena jetra!

Drugi je, iako odmjeran i razuman, dapače genijalnog uma, ispalio sebi metak u glavu iz revolvera u 23. godini života, koliko je imao i onaj prvi kada je izjavio: „Te 1969. godine ostavio sam alkohol i žene. Bilo je to najgorih 20 minuta u mom životu!“

Do tog kobnog pucnja, mladi genije je napisao nekoliko filozofskih studija¹ i jednu zbirku poezije. I on je smatrao da samostalno odlučuje i upravlja svojim postupcima i da živi sopstveni život po svom slobodnom izboru i u skladu sa svojim uvjerenjima.

Smatrao je da je život kakav vodi ogromna većina (eufemizam za one koji nisu imali mogućnosti – čitaj: novaca! – da ga tako vode), zapravo privid, odsustvo istinskog

života, puko zamajavanje i samoobmana, kojoj se prepuštamo zbog paničnog straha i neugasive slutnje smrti, zavedeni nagovaranjem perfidnih bogova uživanja. Taj ekstatički pakao sladostrašća dočarava nam hologramski uvjerljivu predstavu realnosti koja se, čim završi, naredne sekunde rasprsnje u prazninu, ne ostavljajući prevarenom ništa od onog tako intenzivnog sladostrašća: a kada ekstaza završi, namagarčeni ljubitelj takvog života na svoje oči pretvara se u pravog magarca, kao ona zločesta djeca iz priče o Pinokiju. Takav život samo je pusta *Retorika*, konvencija podređena gramatičkim pravilima slabog pojedinca i kobno ravnodušnog društva. Samo ako živi u neposrednoj sadašnjosti, u potpunoj predanosti trenutku, kao da mu je jedini i posljednji, može čovjek osloboditi sebe straha od smrti i doći do *Uvjerenje*, dakle smireno i pouzdano ovladanje samim sobom. Priklanjanje zovu svijeta i njegovim iluzornim zadovoljstvima, u biti jeste čin rezignacije i dezertiranja – naša jedina autentična i definitivna smrt, istinsko samoubistvo.

I o jednom i o drugom napisane su mnoge knjige – od ljudi koji su znali svoj posao; neke od njih uistinu brilijantne, oplemenjene saosjećanjem, saživljavanjem sa ličnom dramom ova dva čovjeka.

Onaj prvi je bio slavni fudbaler, prva prava sportska mega zvijezda.

Drugi je ostao relativno anoniman, centralna inspiracija ezoteričnog kruga poštovalaca za koje je bio i ostao novi Buda.

Među onih stotinu i više knjiga o velikom fudbaleru, nije mali broj vrlo ozbiljnih istraživanja; u nešto manjem opusu posvećenom mladom filozofu, postoji i jedno istinsko književno remek djelo.²

Poslije svih tih pokušaja tumačenja, znamo li nešto pouzdano o razlozima našeg sopstvenog života!? O našim razlozima? Ako ih imamo. I ako uopšte možemo imati *svoje razloge!*

Život je kontrapunkt; sve ostalo je nagađanje.

¹ *Najpoznatija je, ovdje citirana*) *La persuasion e la retorica – Appendici critiche*, edited by Sergio Campailla. Milano: Adelphi Edizioni, 1995.

² *Claudio Magris, Un altro mare*

Piše: Ferid MUHIĆ

Znamo li nešto pouzdano o razlozima našeg sopstvenog života!? O našim razlozima? Ako ih imamo. I ako uopšte možemo imati svoje razloge!? Život je kontrapunkt; sve ostalo je nagađanje

Pratiti sopstvenu intuiciju i viziju

Dr Srđan Bulatović počeo je da svira gitaru sa osam godina u klasi nastavnika Miodraga Čupića, kod koga je završio nižu muzičku školu, i koji ga usmjerava na profesionalno bavljenje gitarom. Diplomirao je na Fakultetu muzičke umetnosti u Beogradu u klasi prof. Srđana Tošića, potom magistrirao i doktorirao na Fakultetu muzičke umetnosti u Beogradu, u klasi prof. Vere Ogrizović. Prvi je diplomirani gitarista i magistar gitare u Crnoj Gori, a potom i prvi doktor izvođačkih umjetnosti-oblast klasična gitara.

Kao prvi diplomirani gitarista u Crnoj Gori, 1994. osniva klasu gitare u okviru srednje muzičke škole *Vasa Pavić* u Podgorici. Inicirao je i otvaranje studijskog programa za gitaru na Muzičkoj akademiji na Cetinju 2000. godine.

Nastupao je kao solista i u raznim kamernim sastavima u zemlji i inostranstvu. Objavio je više solo albuma, sa flautistom Borisom Nikčevićem snimio je CD *Caffe*, a u koautorstvu sa Darkom Nikčevićem izdao je četiri kompakt diska.

Jedan je od osnivača prvog festivala klasične gitare u Crnoj Gori *Bar Guitar Festa* i umjetnički direktor *Guitar art Summer Festa* u Hercegu Novom.

MONITOR: *Kada ste počeli da se zanimате za gitaru i muziku, i koji su vam bili uzori na samom početku?*

BULATOVIĆ: Nisam imao

Za dobar rezultat potrebno je veliko odricanje i posvećenost sopstvenim idejama. Onaj ko to posjeduje napraviće rezultat

nekog konkretnog uzora na početku. Više je to bilo vezano za ljubav prema muzici uopšte. Kada govorim o tom vremenu mislim na kraj 70-ih i početak 80-ih, kada je muzika bila izuzetno kvalitetna sa puno vrhunskih interpretatora i instrumentalista. Značajno mjesto zauzimala je gitara, posebno u pop i rock muzičkim pravcima u kojima sam prvi put čuo gitaru i odmah je zavolio.

MONITOR: *Kroz gitarski duo sa vašim kolegom Darkom Nikčevićem postali ste popularni. Često su ljudi u zabludi da je*

klasična gitara samo za školske i institucionalne okvire. Ali, koliko je važna ta komercijalna strana bavljenja klasičnom gitarom?

BULATOVIĆ: Izuzetno je bitna komercijalna strana. Bez nje nema popularizacije i opstanka instrumenta. Muzika za gitaru je mnogo širok pojam. Ako realno sagledavamo stvari, najautentičnija i najprepoznatljivija muzika za gitaru je u oblasti pop-rock muzike. Tu je i flamenko, karakterističan isključivo u gitarskom izrazu. Najviše u klasičnoj muzici gitara gubi svoju autentičnost, i tu je dodatno treba komercijalizovati i dodatno popularizovati. Naravno, sve u granicama da sa jedne strane ne uđe u vode banalnosti, a sa druge ne izgubi na atraktivnosti i prepoznatljivosti.

MONITOR: *Vi ste prvi doktor i diplomirani gitarista u Crnoj Gori. Šta zapravo to predstavlja kada je gitara u pitanju?*

BULATOVIĆ: To znači da sam je prvi školovani gitarista u istoriji crnogorske muzike, koji je završio studije klasične gitare van Crne Gore, a zatim se vratio u rodnu Podgoricu, te osnovao odsjek gitare u srednjoj muzičkoj školi *Vasa Pavić* davne 1994.

Uposeljenjih tridesetak godina muzika se mnogo promijenila. Danas, više nego ikad, vrijeme je folka i elektronske muzike. Volio bih da se vrate stare, prave vrijednosti, tj. kvalitetna nova muzika, novi autori, inspirativni izvođači

godine. Od tada do danas iz moje klase su izašli gotovo svi gitaristi i profesori gitare koji žive i rade u Crnoj Gori i van nje. Kasnije sam kao prvi diplomirani gitarista postao i prvi magistar, a zatim i prvi doktor iz oblasti klasične

gitare.

MONITOR: *Da li pratite muziku u Crnoj Gori i da li vas nešto posebno privlači? Kako vidite budućnost muzike kod nas?*

BULATOVIĆ: Oduvijek

pratim razvoj muzike, što me inspiriše i usmjerava ka onom što trenutno radim ili dobijam smjernice šta novo raditi. Crna Gora je malo područje koje je specifično i gdje ima vrlo interesantnih pojedinaca. Pričam generalno o muzici. Ima puno potencijala, ali to nije dovoljno. Za dobar rezultat potrebno je veliko odricanje i posvećenost sopstvenim idejama. Onaj ko to posjeduje, napraviće rezultat. U posljednjih tridesetak godina muzika se mnogo promijenila. Danas, više nego ikad, vrijeme je folka i elektronske muzike. Volio bih da se vrate stare, prave vrijednosti, tj. kvalitetna nova muzika, novi autori, inspirativni izvođači.

MONITOR: *Veliki ste borac za popularizaciju gitare i muzike. Tu je i Gitar fest. Šta možemo od tih i sličnih projekata očekivati?*

BULATOVIĆ: Ono lijepo što se desilo posljednjih

par godina jeste da je Podgorica dobila jedan mali ali vrlo značajan festival *Dani gitare u Podgorici*. Ove godine u martu održaće se njegovo treće izdanje. Misija toga festivala je velika i značajna iz više razloga. Da pruži šansu

crnogorskim gitaristima da se predstave, da popularizuje gitarsku muziku u širem smislu dovodeći interesantne izvođače na atipičnim instrumentima, da što širi auditorijum čuje te koncerte. S druge strane, noviji razvoj gitare u Crnoj Gori počeo je upravo iz Podgorice osnivanjem odsjeka u srednjoj muzičkoj školi 1994. godine, pa nekako Podgorici odavno pripada jedan ovakav festival.

MONITOR: *Napravili ste jedan od nevjerojatnih koncerata, to je nastup u Njujorku, u Karnegi holu. Kako se sve to desilo i kako sad gledate na to?*

BULATOVIĆ: To je za mene do sada nesto najznačajnije što mi se desilo od kada se bavim muzikom. Na tako značajan svjetski muzički podijum odvela me je moja i Darkova originalna autorska muzika. Još uživam u pomisli da smo se predstavili isključivo sobom i svojom autorskom muzikom na koncertnom podijumu na kom su predstavljali sopstvenu muziku najveći i najznačajniji kompozitori iz cijelog svijeta u proteklih 125 godina.

MONITOR: *Kako ocjenjujete status vašeg posla u Crnoj Gori, s obzirom da ste nastupali svuda po svijetu?*

BULATOVIĆ: Sve ima prednosti i mane. S jedne strane, prednost življenja u Crnoj Gori je svoja zemlja prepuna prirodnih ljepota i u kojoj niste stranac. Svoj ste na svome. S druge strane, velike zemlje vam omogućavaju veća tržišta, ozbiljan marketing, velike izdavačke kuće, neuporedivo bolju povezanost sa cijelim svijetom.

MONITOR: *Šta bi bila vaša poruka mladima koji bi eventualno krenuli vašim stopama?*

BULATOVIĆ: Ljubav prema instrumentu bez kalkulacija, veliki rad i upornost, ne osvrtni se na druge i pratiti sopstvenu intuiciju i viziju.

Dordije NJUNJIĆ

Narod protiv demokratije?

Posle brexita i Trampove pobjede, izbori u Italiji na kojima su najveći uspeh ostvarili populist i ekstremna desnica – sigurno će samo učvrstiti uverenje liberala da su građani sami krivi za vlast koju biraju. Prema ovom shvatanju, „obični” građani su toliko iracionalni i loše obavešteni da neminovno prave katastrofalne izbore. Neki autori idu i korak dalje pripisujući glasačima sklonost ka antidemokratskim liderima. To već u svom naslovu tvrdi knjiga Jaše Munka: *Narod protiv demokratije*.

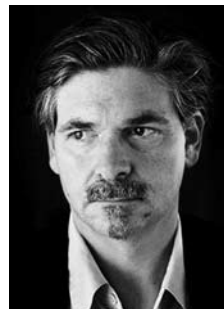
Takve dijagnoze su duboko pogrešne, jer se previše fokusiraju na uverenja ljudi, a premalo na strukturne uzroke nagomilanih pretnji demokratiji. Tako se iz aktuelnog uspona populizma izvlače pogrešne praktične lekcije. Ako zaista verujete da su glasači nekompetentni ili neliberalni, očigledan sledeći korak bi bio da im (još više) smanjite pravo odlučivanja u društvu. Međutim, umesto povlačenja ka tehnokratiji bolje bi nam bilo da pokušamo da razumemo specifične strukturne probleme koji su omogućili uspon populističkih političara.

Ima puno dokaza da građani nisu onako dobro obavešteni kako bi teorija demokratije to volela. Naročito u SAD-u, politikolozi su pokazali koliko realna slika naroda drastično odudara od onoga što o tome čitamo u udžbenicima građanskog obrazovanja. Ali izbori nisu test iz građanskog obrazovanja, niti ispit na master programu iz javne administracije. Birači ne moraju posedovati detaljno znanje, niti preferencije o pitanjima u vezi sa javnim politikama; opšta orijentacija i sposobnost prepoznavanja signala koje im šalju autoriteti od poverenja – političari, novinari, ili, ne

Iz aktuelnog uspona populizma izvlače pogrešne praktične lekcije. Ako zaista verujete da su glasači nekompetentni ili neliberalni, očigledan sledeći korak bi bio da im (još više) smanjite pravo odlučivanja u društvu. Međutim, umesto povlačenja ka tehnokratiji bolje bi nam bilo da pokušamo da razumijemo specifične strukturne probleme koji su omogućili uspon populističkih političara

daj bože, eksperti – mogu biti sasvim dovoljni.

Problem nastaje kada građani počnu da na svako pitanje gledaju isključivo kroz prizmu partijskog identiteta, tako da na primer uverljivost klimatskih promena zavisi od toga da li ste republikanac ili demokrata. Stvari se dodatno pogoršavaju kada nijedan argument o legitimitetu druge strane više ne dopire do vas.

Piše: Jan-Werner MILLER

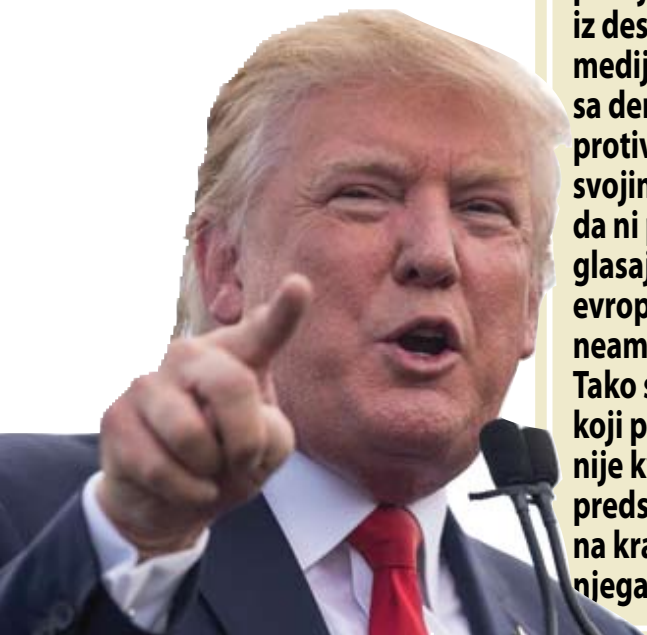
Tramp nije bio izabran kao kandidat *grassroots* pokreta gnevni belih gubitnika globalizacije, već kao lider partije postojećeg poretka. Mnogo pre njegove pojave ova partija i njeni navijači iz desničarskih medija su otpočeli sa demonizacijom protivnika, govoreći svojim sledbenicima da ni po koju cenu ne smeju glasati za „socijaliste evropskog tipa“ i ostala neamerička čudovišta. Tako su i republikanci koji priznaju da Tramp nije kvalifikovan za predsedničku funkciju na kraju ipak glasali za njega.

U SAD-u, društvena polarizacija nije objektivni odraz datih kulturalnih razlika; ona je bar delimično posledica svesnog projekta elite da podeli zemlju

zarad političke, a neretko i lične dobiti. Ne zaboravimo, polarizacija je takođe i unosan biznis, što se može videti i po zaradama koje ostvaruju *Foks njuz* i slični politički radio programi.

Posmatrači koji tvrde da je Evropa duboko podeljena na liberalno-demokratski zapad i istok na kojem su neliberalna biračka tela na vlast dovela populiste – prave istu grešku,

Tramp je izabran kao lider partije postojećeg poretka. Mnogo prije njegove pojave Republikanska partija i njeni navijači iz desničarskih medija su otpočeli sa demonizacijom protivnika, govoreći svojim sledbenicima da ni po koju cijenu ne glasaju za „socijaliste evropskog tipa“ i ostala neamerička čudovišta. Tako su i republikanci koji priznaju da Tramp nije kvalifikovan za predsjedničku funkciju na kraju glasali za njega

Godine 2010. Viktor Orbán nije zasnovao kampanju na obećanju da će promijeniti ustav, oslabiti nezavisna tijela i radikalno smanjiti pluralizam u medijima. No kada se nađu na vlasti, populistu poput Orbana se upuštaju u totalni kulturni rat. U ime „ujedinjenja nacije“, dijele društvo i igraju na mogućnost da će, pošto uspostave kontrolu nad medijima, biti u stanju da manipulišu javnim mnijenjem i osiguraju ostanak na vlasti

objašnjavajući sve političke ishode terminima kulture. I oni autoritarne ishode pripisuju onome što su glasači navodno „zaista hteli“.

Ali prisetimo se ključnih izbora u Mađarskoj 2010, ili u Poljskoj 2015: kako je istakla moja koleginica Kim Lejn Šepel, glasači su tada uradili upravo ono što im je teorija demokratije preporučivala da učine u dvopartijskom sistemu. U Mađarskoj su loši ekonomski rezultati i korupcija diskreditovali najjaču levičarsku partiju, tako da je došlo vreme da se glasa za drugu stranu. U Poljskoj je Građanska platforma, vladajuća partija desnog centra, imala odlične ekonomske rezultate, ali je posle mnogo godina na vlasti postala previše samozadovoljna.

Godine 2010. Viktor Orbán nije zasnovao kampanju na obećanju da će promeniti ustav, oslabiti nezavisna tela i radikalno smanjiti pluralizam u medijima. Naprotiv, on se predstavljao kao kompetentni demohrišćanin. U Poljskoj se partija Pravo i pravda iz sve snage upinjala da se pokaže kao razborita konzervativna partija koja samo želi da obezbedi više prava za porodice sa decom.

Mnogi se sećaju otužnog i

razdirućeg premijerskog mandata Jaroslava Kačinjskog u 2006. i 2007. godini. Ali Kačinjski se držao daleko od svetlosti pozornice i prepustio je drugom da vodi vladu. Čak i danas, on je formalno samo član Sejma (parlamenta) – dok istovremeno povlači konce iza kulisa.

Jednom kada se nađu na vlasti, populisti poput Orbana se upuštaju u totalni kulturni rat. U ime „ujedinjenja nacije“, oni dele društvo i igraju na mogućnost da će, pošto uspostave kontrolu nad medijima, biti u stanju da manipulišu javnim mnijenjem kako im se prohte, i tako osigurati ostanak na vlasti.

Kao u SAD-u, važno je ne roniti suze nad autoritarnim težnjama naroda; treba se uhvatiti u koštac sa strukturnim problemima koji omogućavaju uspon populista. Na primer, nije sve što populist govore o „gubitnicima globalizacije“ netačno; niti je uvek pogrešno sumnjati u to da su neke delove države zarobile interesne grupe. Ali te svakodnevne brige treba da artikuliraju i predstave mediji i političke partije. Upravo mediji i partijski sistemi u mnogim zemljama očigledno podbacuju i potrebna im je sistematska rekonstrukcija.

Da se razumemo, bolje građansko obrazovanje je takođe od pomoći. Takvo obrazovanje je već decenijama zapostavljeno, jer se ne uklapa lako u obrazovni program koji se uglavnom oslanja na standardizovane testove. Ako se sprovodi na odgovarajući način, građansko obrazovanje zahteva mnogo vremena i tako na prvi pogled odvlači pažnju od predmeta koji se kratkoročno čine korisnijim, tako što neposrednije doprinose ekonomskom uspehu. Međutim, građansko obrazovanje može znatno pomoći mladim ljudima da nauče kako da izađu na kraj sa neslaganjima i priznaju svoje sugrađane kao legitimne protivnike u demokratskim sukobima. Kulturne razlike neće nestati, niti treba da nestanu, ali ako naučimo kako da živimo sa njima, populist nećemo uspjeti u svojoj nameri da ih koriste kao političko oružje.

Project Syndicate, 06.03.2018.

Preveo Rastislav Dinić

Peščanik.net.

POMEN – GOJKO KASTRATOVIĆ

Velikan crnogorske kinematografije

Kastratović je bio osnivač i prvi direktor Crnogorske kinoteke, autor mnogobrojnih TV serija, pisac kapitalnih djela o crnogorskoj kinematografiji

Reditelj i televizijski stvaralac Gojko Kastratović preminuo je, ove nedjelje, u 80. godini u Beogradu, nakon kraće i teške bolesti.

Kastratović je bio osnivač i prvi direktor Crnogorske kinoteke, autor mnogobrojnih TV serija, pisac kapitalnih djela o crnogorskoj kinematografiji.

Dobitnik je prvog priznanja Crnogorske kinoteke, nagrade *Ratko Đurović* za izuzetan doprinos očuvanju crnogorske i svjetske filmske baštine, kao i najvećeg nacionalnog priznanja, *Trinaestojulske nagrade*. U januaru 2017. stekao je status istaknutog kulturnog stvaraoca.

Gojko Kastratović, rođen je u Beranama 1938. Osnovnu i srednju školu završio je u Beranama. Diplomirao je na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu. Bio je pomoćnik režisera i režiser druge ekipe na najznačajnijim jugoslovenskim ostvarenjima: *Bitka na Neretvi*, *Sarajevski atentat*, *Veliki transport*, *Čovjek koga treba ubiti...* Režirao je dokumentarne filmove *Evangelje zla*, *Sili u inat*, *Jovan Tomašević*, i emisije *Tragom pismenosti*, *Lovčenske vile...* Bio je scenarista i režiser dokumentarnih TV serija. Radio je kapitalne serije po tekstovima Ratka Đurovića: *Crna Gora dvadesetog vijeka u filmskim dokumentima*, *Tuđinci i*

izvanjci o Crnoj Gori, *Glasoviti crnogorski junaci*. Bio je producent i izvršni producent igranih filmova: *Mi nismo anđeli*, *Zaboravljeni*, *Kako je propao rock and roll* i mnogih, *Lajbah* i drugih. Režirao je brojne TV dokumentarne serijale: *To je Crna Gora*, serijal o Dinastiji Petrović i serijal *Svjedoci socijalističke epohe*, *Od referenduma do referenduma*, *Glasoviti crnogorski junaci...*

Kastratović je bio pomoćnik direktora *Televizije Titograd* za proizvodnju programa od 1977. do 1987. godine, i pomoćnik direktora *Avala filma* za filmsku proizvodnju domaćeg filma u Beogradu 1987-1999. godine. Osnivač je i prvi direktor Crnogorske kinoteke od 2000-2007. godine.

Autor je knjiga *Istorija crnogorskog filma*, *Crnogorska kinematografija i filmovi o Crnoj Gori* i *Filmografije crnogorske kinematografije i filmova o Crnoj Gori*.

R. M.

CRNOGORSKI INTERNIRCI

Piše: **Boban BATRIĆEVIĆ**

Nedavno je crnogorskoj javnosti prezentovana veoma zanimljiva knjiga historičara Vukote Vukotića. Radi se o zborniku dokumenata *Internacija stanovništva Crne Gore 1916 - 1918* u izdanju Državnog arhiva Crne Gore koji predstavlja plod njegova višegodišnjeg studioznog i metodičnog istraživanja crnogorske ratne građe pohranjene u crnogorskoj riznici pamćenja. U njoj nalazimo pokušaj da se potomcima crnogorskih stradalnika, ali i čitavoj crnogorskoj javnosti prezentuju imena crnogorskih interniraca i okolnosti u kojima su proživljavali trenutke svoje povijesne drame. Spiskovi su sortirani prema izvještajima i heurističkoj bazi koja je ostala iza djelovanja Crnogorskog Crvenog krsta u Neiju, u Francuskoj, a koji je bio jedna od najznačajnijih naših institucija humanosti u toku Prvog svjetskog rata. Vukotić nastoji doći do konkretnih imena osoba koje su nasilno odvedene iz svoje domovine i rasute po tamnicama austrougarskoga okupatora.

U knjizi se nalazi reprezentativna uvodna studija koja zavrjeđuje poseban osvrt. U njoj nam autor daje pregled razvoja humanitarnih organizacija u Crnoj Gori, ukazuje na stanje društva, unutrašnje prilike i stanje vojske uoči Prvog svjetskog rata te apostrofira značaj međunarodnoga prava i vojnih konvencija koje je Austrougarska prekršila u svom odnosu prema Crnogorcima. Zatim na osnovu arhivskih dokumenata rekonstruiše sliku života zarobljenika i život u našoj zemlji pod okupacijom. Vukotić nastoji upoznati čitaoca s djelovanjem crnogorskih humanitarnih i akcijama koje su crnogorske institucije i pojedinci činili kako bi se pomoglo logorašima. Život u logoru pored svih materijalnih teškoća bio je ipak posve dinamičan, ispunjen podjelama, što će kasnije, nakon rata, imati dublju političku dimenziju. Kako autor zapaža, pristalice nestanka Crne Gore dobro finansirane i logističke potpomognute od strane Nikole Pašića trudile su se da humanitarnu pomoć

pretvore u akt političke agitacije.

S druge strane nemoćni, slabo organizovani i bez većih finansija stajali su napore crnogorskoga kralja i njemu odanih pojedinaca da pomognu svom zarobljenom narodu. Vukotić je ove pojave lijepo opisao: „Prema zamislima i instrukcijama predsjednika srpske vlade Nikole Pašića 4. marta 1917. godine, osnovan je Odbor za ujedinjenje Crne Gore sa Srbijom sa sjedištem u Ženevi. Na njegovom čelu bili su povjerenici srpske vlade Svetožar Tomić i Janko Spasojević. Taj Odbor je dobio zadatak da štampa jedan proglas u kome će izložiti svoj program, da pokrene svoje glasilo u Švajcarskoj i da osnuje paketno odjeljenje za slanje pomoći interniranim Crnogorcima. U početku taj Odbor je slao po 40 paketa dnevno crnogorskim internircima, ali je sam Pašić tražio da se ta količina poveća kao i brzina isporuke. O ovom poslu brigu je, isto prema nalogu srpske vlade, preuzeo Crnogorski komitet za narodno ujedinjenje. Ovi postupci revoltirali su crnogorsku vladu u izbjeglištvu i njen predstavnik je uložio protest kod Američkog Crvenog krsta naglašavajući da je ishrana crnogorskih interniranih podanika stvar vlade njihove zemlje, a ne srpske vlade, koja pomoću paketa tjera agitaciju za stvaranje Velike Srbije.”

No ne bavi se autor samo političkom dimenzijom, kod njega je vidna želja da predstavi i higijenske uslove, stanje ljekova, upotrebu Crnogoraca da rade teške fizičke poslove za okupatora, bilo pri fabričkim postrojenjima, bilo na poljoprivrednim imanjima. Pored navedenih kvaliteta Vukotićeve studije valja napomenuti da je pored imena interniraca on priložio veliki broj dokumenata koji je ostao iza Crnogorskog Crvenog krsta u Neiju što čitaocima dodatno olakšava čitanje i korišćenje ove monografije, koja će, siguran sam, biti valjan historijski dokument, citiran i nezaobilazan kad je u pitanju izučavanje crnogorskog internirstva.

Knjiga Vukote Vukotića *Internacija stanovništva Crne Gore 1916 - 1918* je plod njegovog višegodišnjeg istraživanja crnogorske ratne građe pohranjene u crnogorskoj riznici pamćenja. To je pokušaj da se potomcima crnogorskih stradalnika i javnosti prezentuju imena interniraca i okolnosti u kojima su proživljavali trenutke svoje povijesne drame

TELEVIZIJA
Vijesti

BOJE JUTRA

JUTARNJI PROGRAM TELEVIZIJE VIJESTI

**RADNIM DANIMA
OD 6:30^h DO 9:30^h**

Andrićeva kuća vraća se umjetnicima

Konačno jedna vijest koja me je izuzetno obradovala. U junu će u Herceg Novom biti svečano otvorena Kuća nobelovca Iva Andrića. Najavljen je i bogat kulturni program.

To će se desiti nakon višedecenijske nebrige i ponižavajućeg odnosa prema kući u kojoj je živio Andrić. Godinama je njegova kuća bila pretvorena u kafanu. Sjećam se i kako je prije dvije godine bila oskrnavljena kada je na ploči natpis *Dom Iva Andrića* precrtan i na ploči ispisana dva imena.

Ali evo konačno je urodila plodom inicijativa da Andrićeva kuća na Toploj služi kulturi, odnosno da je koriste umjetnici i da se u njoj organizuju kulturne manifestacije.

Herceg Novi treba da bude ponosan na Andrićevu kuću, u kojoj je Andrić živio jednu deceniju. I ona, kako je više puta, isticano treba da bude otvorena za sve ljude kao što je svim ljudima otvoreno i Andrićevo djelo.

Ovom prilikom želim da podsjetim i na još jednog našeg bivšeg slavnog sugrađanina – Zuka Džumhura, koji je takođe bio omiljen i poštovan u Novom. On je nakon odlaska Iva Andrića u Beograd, ponudu da živi u Andrićevoj kući, odbio riječima: „Ko sam ja da živim u Andrićevoj vili?”.

I na kraju da se pohvalim - imao sam čast da upoznam velikog književnika dok je boravio u našem Herceg Novom.

Mirko Pejović
Herceg Novi

Manastirska 3, 85340 HERCEG-NOVI
Tel/fax: 031 344 244
E-mail: radio.delfin@t-com.me
www.radiodelfin.me

PRETPLATA

Correspondent bank:

Swift Address: RZBAATWW

Name & Address: RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG VIENNA, AUSTRIA

Beneficiary's bank:

Party Identifier: 1-55.097.455 EUR

Swift Address: LOVBMEPG

Name & Address: LOVCEN BANK AD BULEVAR DZORDZA VASINGTONA 56
81000 PODGORICA, MONTENEGRO

IBAN ME25565005010000413202

Name & Address: MONITOR DOO
PODGORICA, Trg republike-PC Ražnatović bb,
Podgorica

Kopiju uplate obavezno poslati

na fax: +382 20 242 306 ili na adresu:
81000 Podgorica, UI.Trg republike bb

OMBUDSMANKA MONITORA

Paula Petričević, ombudsmanka *Monitora*, redovno prati rad našeg nedjeljnika. Njena djelatnost je transparentna i njene ključne nalaze objavljujemo. Ukoliko mislite da smo prekršili neko od načela Kodeksa novinara Crne Gore ili se ogriješili o druge profesionalne i etičke standarde, obratite se našoj ombudsmanki na email adresu: monitor.omb@gmail.com ili poštom na adresu: Trg Republike bb

Redakcija *Monitora*

Kule i kuće

U vrijeme otomanske vlasti nastale su klasična crnogorska kuća i klasična muslimanska kuća

Osnovni arhitektonski programski sadržaji vjerskih objekata svih konfesija ostaju nepromijenjeni. Često na ovim prostorima drugačije arhitektonske interpretacije tih sadržaja nailaze na veće otpore. Mnogo su usporenije bile promjene na vjerskim no na profanim objektima, jer se, kod poistovjećenja vjernika sa svojim hramom, teže odvojeno posmatralo vjersko i arhitektonsko, i kad inovativno odražava karakter i potrebu novog načina života, koji se intenzivno mijenja u društvenom i tehnološkom napretku. Ipak koliko-toliko, i ranije i sada mijenjalo se nametanjem praktičnog i lijepog, koje time opstaje.

Smjelije forme u arhitektonskom i u zanatskom, posebno u finansijskom dijelu, ranije ostvarivale su se samo na vjerskim objektima. Pomaci na opštem i lokalnom nivou, tu su se jedino mogli bilježiti u vrijeme osmanske vladavine. Tako, kad je riječ o arhitektonskim uticajima, oni su tada mogli da idu iz jedne konfesije ka drugoj. Često su isti majstori klesali kamen da je jednako lijep, na primjer, i za crkvu i za džamiju gdje su radili, koji se prepoznao po njihovim rukama.

Može se napraviti paralela po pitanju arhitektonskih uticaja na sakralnim – vjerskim i uticaja na profanim objektima, uz nekoliko koraka zaostajanja u uticajima kod vjerskih objekata. Upoznavanjem sa uticajima na profanim objektima, dosta se, po srazmjeri, saznaje o uticajima na sakralnim objektima. Kod profanih objekata, čitanje tih uticaja, potpuno je jasno. Opuštenih stega, negdje su potpuno izjednačene te arhitekture, da gdje gdje kao naznaka ostaje samo prelomljeni luk

iznad otvora, kod takvog reciprociteta sa druge strane. Kod sahat kula: u Pljevljima uz Husein-pašinu džamiju, u Staroj varoši u Podgorici, u Ulcinju, u Trebinju, u Zagrebu – zvonik sahat kule Crkve Svetog Blaža, vidimo da u globalu razlika nema, sem šta je gore na njima različito: krst, polumjesec, gromobran ili šta drugo. U alternativnom razmišljanju, mogli bismo da kažemo da idući od unutrašnjosti ka primorju, od otomanskog dijela ka periferiji – ka nekad mletačkim prostorima, sve više slabe uticaji islamske arhitekture.

Tako prelomljeni luk, koji imamo na Sahat kuli u Pljevljima, više nemamo na sahat kulama u Podgorici i Ulcinju, koje su sa otvorima kao sahat kula – zvonik Crkve Svetog Blaža u Zagrebu. Ali, suprotno tome, prelomljeni luk imamo na Sahat kuli u Herceg Novom, svakako kao oznaka tu osmanskog dvovjekovnog prisustva. U Herceg Novom prelomljeni luk je na Sahat kuli sa razudenošću i bogatom obradom, koje nema nikakve islamske tradicije, što prvenstveno upućuje na predstavljanje raskoši moreplovaca i primorskih trgovaca. Tako, tu je do punog izražaja došla lijepa forma ponuđena od vrsnog projektanta i vrsnih majstora za izvođenje, po kojim se objekat prepoznaje, sa negdje drugo takvim prethodnim iskustvom, kojeg nemamo na našim prostorima u centralnom dijelu nekad pod osmanskom vlašću.

Na Dvorcu Crnojevića, izgrađenom 1482, nailazimo na dvije kule, jedna poput sahat kule nad kvadratnom osnovom, a druga u obliku minareta nad kružnom osnovom.

Arhitektura je odraz načina života, kojem se prilagođava, a kad taj način života postane sličan za veće

prostore, tada prepoznatljiv karakter arhitekture preovlada tim krajevima. Nekad je različit način života i shvatanja na veoma malom prostoru Crne Gore, različito uticao i na način građenja kuća za stanovanje – da opstanu kao „dva svijeta jedan uz drugog“. Tako, u vrijeme otomanske vlasti, nastale su u velikoj razlici klasična crnogorska kuća i klasična muslimanska kuća.

Opšti spoljnji uticaji u principu bili su isti, te se po istim jednako i postupalo, ali nijesu bili isti unutrašnji uticaji.

Muslimanska kuća, kao tip gradnje, dominirala je na prostoru gdje je bila jaka vlast moćnog Osmanskog carstva. A crnogorski tip kuće bio je u njihovom susjedstvu, sa mnogo većom potrebom da se bolje brani od upada neprijatelja, no što su se od takvih upada Osmanlije branile. To je u određenoj mjeri bilo sa obje strane – dovoljno za razlog da se gradnja kuća toj odbrani prilagodi. Gdjeokoji Crnogorci najviše su tako napadali „gladnih godina“ da se preživi. Ako koji od njih u tome pogine – jedna „usta“ manje uz „siromašnu trpezu“. A sve kod onog da je Crnogorac uvijek želio da život okonča kao junak u boju, a ne u postelji, da su često jedni druge pitali: „Koliko je vaših poginulo u boju?“, kad se ovaj što odgovara često zastidi što više njegovih nije poginulo. Kralj Nikola je za jedne bratstvenike kazao: „Sto u boj pođe, sto i jedan doma dođe.“

Za Crnogorce, kao bezbjednosno ugroženije, kuća je morala da ima mnogo veći odbrambeni – fortifikacijski karakter – da je kula ako može biti, a nikad nijedna to nije bila, zbog troškova, te se, pored želja,

samo u pjesmama nazivala „kula“, kad se uspješno odbranila od opsade. Za uspješniju odbranu crnogorska kuća nije smjela da pri sebi ima pričvršćen kakav zapaljiv materijal, da ne bi neprijatelj, plamenom od njega i kuću zahvatio. Tako, tremovi, koji su od drveta, nijesu građeni.

Kuće su imale male prozore za lakšu odbranu, a kod imućnijih

suprotstavljenim susjedima, kao u Plavu, imamo pravu kulu – kuću, kao što je Kula Redžepagića, koja je, za te prilike, sa idealnim fortifikacijskim karakteristikama – da se dobro i dugo brani od napada i opsada. Tako, ni tu nije mogao da postoji trem.

Granični predjeli bili su ugroženi ne samo od onih sa suprotne strane granice,

nego i od nekih od istog naroda iz susjedstva i iz udaljenijih krajeva, koji su dolazili da pljačkaju svoje, kao što to danas čine kriminalci u svojoj državi. To su činili skriveno, da se pomisli da je to uradio neprijatelj sa suprotne strane granice. Kod veoma slabog materijalnog stanja, svugdje je, i u centralnim prostorima, bilo važno minimalno se zaštititi od sitnog lopovluka od nekih komšija, gdje je uvijek, zlu ne trebalo, na dohvat ruke stajala zapeta puška. Govorio mi je otac, a njemu djed da su dva puta pojedini Piperi, u vrijeme serdara Jola Piletića, prije oslobođenja, prelazili Zetu da na Malom brdu usred dana plijene stoku nama Momišićanima, takođe Crnogorcima pravoslavicima, kad su se od njih oružjem odbranili, jednom uz žrtve na piperskoj strani.

Takvih kratkih, za pljačku, upada bilo je i u Podgorici – u Staroj varoši, kad su Crnogorci nekad prelazili Moraču kod Donje Gorice da se pomisli da su to bili Crnogorci iz nahija. Iz tog i drugog razloga, vrh Sahat kule služio je kao osmatračnica, ali bez koristi kod noćnih upada. Sve je to uticalo na način kako da se kuće obezbijede, te u Staroj varoši kuće imaju visoke zidane ograde. Unutar se život odvijao sa većom sigurnošću.

(Nastavlja se)

• Sahat kula pored Husein pašine džamije u Pljevljima

porodica zgrada je sa spratom nad niskim prizemljem – izbom – štalom, da se stoka bolje čuva od krađe, kojih primjera najviše imamo u Crmnici. A za zgrade samo u prizemlju, prostor za štalu uz nju odvajanje je lakom pregradom. Najpraktičnija rješenja bila su sa kućom na nagnutom terenu, da je pola nje u visokom prizemlju, a pola nje nad niskim prizemljem gdje je štala.

Kuće, na prostoru koji su Osmanlije dobro kontrolisale, imale su velike tremove, bez opasnosti da se zloupotrijebe. Ali u nekim mjestima blizu granice, pogotovu između dvije granice, sa često

KOSTA MIĆANOVIĆ

Uključeni ste i u omladinske aktivnosti, kroz koje nastojite razviti svoje vještine. O kakvim projektima je riječ?

U posljednjih godinu dana sam uključen u aktivnosti koje sprovodi Omladinski centar u Podgorici. Posjetio sam mnogo radionica i seminara, na kojima sam stekao različita znanja i vještine. Takođe, nedavno sam, kao predstavnik svoje škole, imao priliku da putujem u Švajcarsku i Belgiju, gdje sam se upoznao sa nevjerovatnim mladim ljudima, od kojih sam mnogo naučio - o njihovim iskustvima, znanjima, idejama i otvorio potpuno nove vidike. Svim mladima i svojim vršnjacima bih preporučio da iskoriste prilike koje im se pružaju i aktivno učestvuju u unapređivanju svog znanja, ali i doprinose pozitivnim promjenama u svom okruženju.

Učeničkih razmjena i mogućnosti da mladi čovjek putuje je sve više. Na koji način je moguće uključiti se i zašto je to važno?

Mladi mogu biti aktivni kroz projekte koje sprovode naše škole ili kroz članstvo u omladinskim organizacijama. Moje prvo iskustvo, koje me je usmjerilo u ovom pravcu, stekao sam prošle jeseni, kada sam sa vršnjacima iz Crne Gore i Makedonije boravio dvije nedjelje u Trogenu, selu na sjeveroistoku Švajcarske. Tom prilikom sam po prvi put zaista promišljao o pitanjima ljudskih prava, demokratije, različitosti i tolerancije. Shvatio sam da nas sa Balkana ne treba da dijele geografska daljina i pripadnost različitim nacijama, već čvrsto spajaju razumijevanje i uspomene koje dijelimo. Tada nisam mogao ni da zamislim sa koliko ću se novog znanja, iskustva, lijepih sjećanja i novih prijatelja vratiti u Crnu Goru.

Istovremeno sam se oduševio Švajcercima. Njihova svijest o značaju kulture i tradicije, način na koji se odnose prema istorijskim znamenitostima i na koji čuvaju ljepote svoje države su za svako poštovanje. Volio bih da i mi tome pridajemo više značaja.

Nedavno ste bili sa još dvoje drugara iz Gimnazije bio mladi ambasador naše zemlje u Briselu. Kakva su Vaša iskustva?

U Belgiji smo Nađa, Marko i ja imali čast da predstavljamo Crnu Goru

Kosta Mićanović je odličan učenik podgoričke Gimnazije, košarkaš KK *Budućnost Voli* u kojoj trenira već 9 godina, filmofil, svira gitaru i uživa u hitovima Miladina Šobića i bendova ex Yu scene

na devetom po redu događaju Evropskog ekonomskog i socijalnog savjeta pod nazivom *Tvoja Evropa - tvoje mišljenje*. Kao predstavnici škole i države trudili smo se da, uz veliku podršku naše nastavnice Dragane Radunović, drugim učesnicima prenesemo barem dio naše kulture i promoviramo našu tradiciju. Posebnu pažnju privukli smo prezentacijom prirodnih ljepota zemlje i hrane, a naročito kada smo se pojavili u nacionalnoj nošnji i odigrali oro. Našu namjeru podržali su i crnogorski ambasadori Vladimir Radulović i Bojan Šarkić, koji su nas pozvali da posjetimo ambasadu, što je nama, gimnazijalcima, predstavljalo veliku čast i podstrek za dalji rad. Istovremeno smo i mi imali priliku da naučimo nešto novo o drugim kulturama, usavršimo jezik i proširimo svoje vidike.

Kako uspijevate uskladiti obaveze i naći vremena za sve što volite i radite?

Jako je važna podrška sredine.

Nas troje smo jako srećni, jer od Gimnazije, naših nastavnika, Uprave i direktorice Zoje Bojanić-Lalović imamo безусловnu podršku i podsticaj za naše aktivnosti. U planu je još mnogo projekata i programa i ohrabrujem sve gimnazijalce i vršnjake da se ne boje promjene, nego da uzmu aktivno učešće. Istovremeno, bez podrške KK *Budućnost Voli* za školske aktivnosti, ne bih mogao biti aktivan na oba polja istovremeno. Nekad se desi da zbog obaveza propustim zabave, rođendane i prijateljska okupljanja, pa mi je razumijevanje mojih prijatelja mnogo važno. Ali, pored svega, najveću podršku tokom mog dosadašnjeg odrastanja i usavršavanja imao sam od svoje porodice - roditelja i sestara.

Vjerujem da su odlučnost i spremnost da uvijek, bez obzira na svakodnevne izazove, nastavite dalje presudni, a da je jaka motivacija ključ dobre organizacije i uspjeha.

Đ. Nj.